

st. 1-4; kpl.

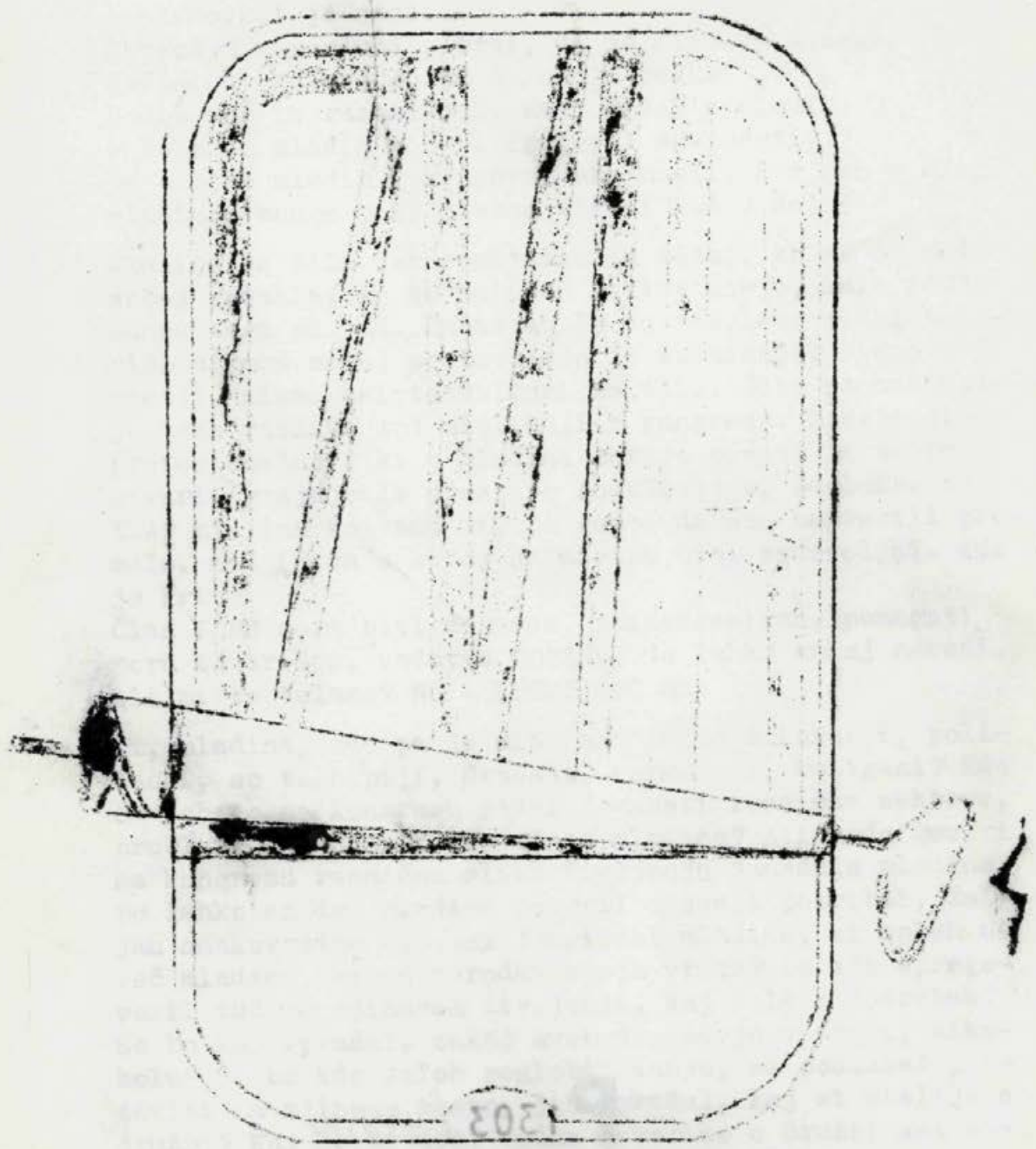
GORISKA KNJIZNICA

Per 1303/1978/79

10012641

COBISS

P 1303 / 1978/79

D P 12.641 / 1980

Hodil sem mimo izložbe Nanosa in bral Titove besede o srečni deželi, ki ima tako mladino, kot ja naša.

Povsod sem poslušal, bral, da je mladina dosegla točko, do katere se je dokopala težko.

Hodil sem in razmišljal. Razmišljal o mladih v šoli in mladih v moji krajevni skupnosti.

Še bolj o mladih v krajevni skupnosti, ker smo v njej mladinci mnogo bolj pisano zbrani kot v šoli

Mladina je bila zares mladina le tedaj, ko se je med seboj poznala, ko si je vsaj rekla: Živjo, kako si?" Danes tega ni več. Danes si le še sošolec, redki tovariši si med seboj postavljajo to vprašanje. Nismo več enotni, nismo zainteresirani za delo. Zato pa nastajajo take razlike med mišljenji o kongresu. Mišljenji profesionalcev, ki o mladini morajo pisati le dobre stvari, grajajo le preslabo sodelovanje, udeležbo na MDA; mladina kot smo mi, pa vemo, da smo napravili premalo, nič in da s seboj ne moremo biti zadovoljni. Kdo je kriv?

Član ZSMS mora biti delaven, zainteresiran, pomagati mora tovarišem, vodstvu OOSMS, da lahko nekaj naredi. Ali mi to delamo? Ne - KRIVI SMO MI.

Mi, mladina, kdo pa je mladina? So to šminkerji, policajci, so to hipiji, drogaši, narkomani, huligani? Kdo od teh bo na kongresu podal javnosti resnične zahteve, probleme, ki jih ima današnja mladina? Ali bodo govori na kongresu resnična slika življenja današnje mladine. Bo lahko en del mladine govoril o svoji potrebah, željah enakovredno kot oni drugi del mladine, ki sploh ni več mladina, ki so vzrodko svoje vrste? Bo kdo spregovoril tudi o njihovem življenju, kaj šele o potrebah? Se bo kdo vprašal, zakaj svobodo iščejo v drogi, alkoholu? Se bo kdo sploh poglobil vanje, se poskušal postaviti na njihovo mesto, jih vprašal, kaj si mislijo o družbi? Kaj je družba? Vedno govorimo o družbi kot masi ljudi, vedno je družba neka maska za posameznika. Strah nas je postalo s prstom pokazati na krivca, vedno je to družba. Kdo je kriv temu načinu življenja? Morda čas, morda je prav on kriv našemu odtujevanju drugega od drugega. Ima danes še kdo prijatelja, prijatelja, s katerim se lahko res svobodno pogovori, brez strahu, da bi družba izvedela, kaj si misli o njej. Zopet družba. Pa naj ostane družba družba, ki je podrejena besedi s tremi črkami: ČAS

Predkongresno - pokongresno obdobje. Obdobje med dvema kongresoma. To je čas uresničevanja nalog, aktivnosti, vključevanja v družbo. Dela.

Mi posedamo v Nanosu in čvekamo. Čvekamo o aktivnosti, o delu mladih, o njihovi zabavi.

Imeli smo in dobili bomo disko, dobili smo radijsko postajo, pred pol leta smo izvolili predsednika OO ZSMS Ajdovščina, izšlo je že več števil neštetokrat objavljenega biltena, ki bi poročal o delu mladih v KS. Strani pa so bile žal prazne, kot pa tudi časopis, ki ga sploh ni bilo, ker preprosto ni imel kaj poročati.

Hodim in premišljujem: o kongresih, o aktivnosti in neaktivnosti in krivdi tistih, ki so nedelavni, to je nas. Razmišljam o obveznostih, ki jih postavljata pred nas Titovo zaupanje in njegovo delo.

NAMEN, (NE) POMEN IN (NE) USPEŠNOST
ŠOLSKEGA GLASILA IZVIR

Naloga glasila Izvir je: 1. da je literarno glasilo
2. da je glasilo, ki prinaša prispevke o vsej dejavnosti našoli. O vsej dejavnosti in dejavnosti vseh.

Prva napaka: Ni glasilo vseh. Je glasilo gimnazijcev.

Druga napaka: Poparila bi se, če bi glasilo bilo samo literarno.

Ugovor ena : Literarno glasilo je kulturno glasilo.

Ugovor dva : Glasilo o vsej dejavnosti je glasilo o kulturi na ŠC.

Razlaga : Kaj je kultura?

- Več različnih umetnosti,
- Komuniciranje ljudi na kulturnih (različnih) ravneh,
- je obnašanje, mišljenje o, stopnja razvoja.
- Kulturnost je sposobnost svoje mišljenje prenašati drugim.
- Kultura je hoja v kino, knjižnico, gledališče (ali kdaj tam zaspiš?)
- Kultura je privilegij vladajočega razreda (Ta ima proizvodna sredstva in vse, kar izhaja iz dela).

Razprava : Izhajati moramo iz naše družbe, iz našega vladajočega razreda, iz naših lastnikov proizvodnih sredstev, in naših rezultatov dela. Kultura ni samo kino, gledališče, knjižnica, ampak je še marsikaj drugega. (Bolje sta to razložila Cankar v predavanju Slovensko ljudstvo in slovenska kultura in Kosovel v predavanju Umetnost in proletarec).

Prenos razprave na ŠC: Kultura je pogojena s proizvodnjo (in jo kasneje tudi izboljšuje)

Učenec proizvaja samega sebe. Njegovo življenje je rezultat te proizvodnje. Njegova aktivnost in odnos do predmetov, ljudi, snovi, mesta, družbe in družbenih načel je njegova kultura. Izvir mora biti časopis o kulturi na ŠC. O delu krožkov (OZN, PD, PZ, dramskega obrambnega, bio...)

o delu samoupravnih organov in o delu povezovalca in usmerjevalca vse aktivnosti - o osnovni organizaciji ZSM. Izvir mora biti časopis o rezultatih dela - ne poročanje o potekanju dela. Torej razmišljanje o tem.

- Pogoji izhajanja:
1. Sestajanje uredniškega odbora
 2. Delo uredniškega odbora
 3. Sodelovanje vseh učencev ŠC
 - (4. Papir in tipkanje, razmnoževanje potem ne bodo problem.)

ZNANOST MLADINI

Tudi tokrat je bilo potrjeno, da je strah znotraj votel in tako naprej. Z neprijetnim občutkom sem prišla v Postojno, po pravici povedano strah me je bilo. Deset dni sem preživela v raziskovalnem taboru. Marsikdo si predstavlja ta tabor čisto narobe, češ, da se tam počenja nemogoče stvari, da je odnos med profesorjem tak kot med profesorjem in študentom... Obratno. Obratno. Odnosi med nami niso bili prisiljeni, sproščenost in direktnost sta reševali naša vpisavanja, pa tudi marsikateri problem. Rešeni so bili odgovori na nošteta vprašanja, odprla so se nova. Nikoli ne bom pozabila dr. Habeja, dr. Gamsa in vse druge, ki so se trudili z nami. Mislim, da je glavna naloga tvojega predstojnika, da te navadi misliti, odgovarjati na po videzu nemogoča vprašanja.

Naslov našega dela je bil Izkoriščanje voda na Pivki nekoč, in danes in v bodoče v luči varstva narave. To naj bi bil nekako zgodovinsko-etnografski tabor.

Vendar pa je bilo delo precej obširno, tako, da smo bili obenem novinarji, fotografi, risarji, arhitekti, topografi, biologi, geologi, speleologi in še bi lahko naštevala. Vsak je dobil lahko nekaj zase, kar ga še posebej zanima. V bistvu pa je šlo predvsem zato, da bi si ustvarili pravilno vrednotenje naše zgodovine, družbene in geološke, da bi znali vrednotiti vsako pest naše zemlje, pa čeprav le kraške skale.

Vendar pa ne smem pozabiti, da smo prav vsi, od prvega do zadnjega, prišli v tabor z istim namenom in z enako mero vestnosti. Zavedali smo se, da nismo prišli na počitniški

oddih, nihče ni imel niti najmanjšega namenanedelavnosti. Delali smo od jutra do večera, čez dan na terenu, nato so bila na vrsti predavanja, zvečer, ki se je podaljšal tja do treh, štirih zjutraj, smo urejali naše delo. Tako je bila praksa kombinirana s teorijo. Proti koncu smo postali čisto obsedeni, tako da še spat najraje ne bi šli.

Dela smo imeli toliko kot smo si ga želeli sami predpisati. Vendar pa smo hoteli vse najboljše, čeprav se je zaradi tega marsikateri namakal v Pivki, ali pa kar vsi pod raztrganim dežnikom. Vreme nam ni hotelo prizanesti. Zadovoljni smo bili vsi, vseh dvajset, kar nas je prišlo iz vseh koncev Slovenije. Z besedami ne znam opisati, kakšne občutke sem imela ko sem prišla domov.

Najraje bi šla nazaj, pa čeprav na tabor v Strunjan, Škocjan, Prekmurje. Povsod, na vseh taborih, je bil isti cilj, pokazati, da se učiš za življenje in ne samo zase, za ocene, za knjige in prav ob takem delu se največ naučiš. Organizator vseh taborov raznih raziskovalnih nalog, tekmovanj je gibanje Znanost mladini. Vendar pa se ga pri nas še vse premalo upošteva, tudi na naši gimnaziji.

Zdi se mi, da bi se prav na tem področju dalo kaj spremeniti, pobuda je in je ni, vendar pa tudi sama od sebe ne bo prišla.

Ardea Česnik

DOMOVINE NAŠE VSEGA SVETA

Zdi se mi, da že ob svojega rojstva naprej vem, da so Nemci in Italijani med vojno pobijali najboljše naše ljudi.

To sta mi povedala že oče in mati, najbolj pa so mi s tem znanjem polnili glavo v osnovni šoli. Tudi knjige, ki sem jih prebirala in so bile sicer prirejene za otroke ter so pripovedovale o pametnih mulah, pogumnih kurirjih, na drugi strani pa o krutih, neumnih nasprotnikih, so mi pomagale do tega, da sem zasovražila Nemce in Italijane.

To je bila vzgoja. Naučili so me ljubiti domovino in mi pomagali do odločenosti braniti pa tudi za ceno lastnega življenja, če bo potrebno. S tem so mi tudi povedali, da mogoče bo potrebno. Naučili so me poznati mejo, izvedela sem marsikaj o dvomljivih plebiscitih in razmejitvah. In sem ščasoma tudi spoznala, kako lepo je pri nas, ko smo svobodni, ker delamo kar hočemo kot hočemo.

Hvaležna sem prednikom, ki so me naučili ljubiti domovino, vredna je ljubezni, ker so jo oni napravili takšno, kakršna je. Ker so ustvarili napredno, v socializmu usmerjeno družbo. Da, to so dobro napravili.

A ni bilo prav, da sem pod vplivom nešteti razlag svetovnih vojn zasovražila nekatere narode. Ne to ni bilo prav. Dokler bomo otroke učili ločevati narode v dobre in slabe, pravične in krivične, prijatelje in sovražnike, dokler bodo to delale na vsem svetu vse domovine s svojimi otroci, dotlej ni mogoče pričakovati miru, pravice, sožitja med narodi.

Malo sem se vozila z vlakom naokrog in srečala veliko ljudi, ki so počeli isto. Vsi smo bili mladi, morda smo se srečali le na postaji in smo v trenutku postali prijatelji, ker nas je dlužilo toliko skupnih stvari. To, da vsi potujemo, si ogledujemo, v kaj so naši predniki vlagali svoje žulje, ocenjujemo, če je to bilo vredno ali ne, da spoznamo druge narode in njih domovine, da koristno porabimo prosti čas. Poslužili smo se sovražnih jezikov, da smo si povedali kdo, od kod smo, kam gremo, kako je pri nas in kako je pri njih. Belgijci, Nizozemci, Angleži, Nemci, Francozi, Švedsi, Italijani, Sirijci, Arabci, Jugoslovani, Avstrijci, Čehi.... nobenih razlik ni bilo med nami.

V Italiji smo imeli poplavo v šotoru, ves kamp nam je bil pripravljen pomagati, da sem lahko spala v prikolici družine iz Milana, je gospodar šel spat na trda tla šotora k prijateljem ter mi odstopil posteljo. Bi to napravili Slovenci? Ne vem.

Morala sem zapustiti svoj stol doma pred TV, da sem ugotovila, da v Italiji ne obstajajo le teroristi, fašisti in mafija, ampak predvsem preprosti, po narodnih merilih pošteni in često zelo prijazni ljudje.

In naj TV govore in prikazujejo o različnih narodih različne stvari, nekaj pa slej ko prej, se mi zdi, pri vseh enako: nasmeh ti vrnejo za nasmeh, klofuto za klofuto.

Da ti ne bodo vrnili nasmeha za nasmeh, jih je treba naučiti. Treba jih je zastrupiti z besedami rasa, nacija, sovražnik. To je treba storiti že v njih otroštvu, preden lahko sami presodijo vrednost tvojih načel, ki jim jih vtepaš v glavo. Če začneš, ko so starejši, ne bodo tako zelo prepričani, a če jim boš ponudil bel kruh namesto črnega, bodo morda vseeno slepo šli za teboj.

Zato mislim, da bi vse domovine tega sveta morale svojim otrokom povedati, da je včeraj zgodovina in da je zgodovina človeštva umazana ter zato nevredna, da se ponovi. Pač pa, da bi jo bilo bolje pozabiti. Vse domovine bi otrokom morale dati možnost, da se otresejo starih, že zarjavelih in novih sporov ter poskusijo ustvariti nov svet. Morda bi jim povedali, da je jutri njihov, da v njem lahko zgrade nov svet brez vojn, lakote, sovraštva. A zakaj hočejo starši, da gredo otroci po njihovih stopinjah?

Že v otroštvu vcepijo vate toliko stvari, ki povzročajo, da se ne moreš otresti starih sporov, da kot tvoj oče le razpravljaš za zeleno mizo o politiki, stiskaš roko sogovorniku le zato, ker boš iz njega izvlekel kake gospodarske ali drugačne koristi.

Domovine vsega sveta, bi se morale odločiti in reči svojim otrokom: vsi smo prijatelji. A začne se to že veliko prej, ko nima sosed nič proti, če se njegov otrok igra z otrokom črnega sosedu.

Brez volje se v neskončnost spomina
vračajo galebi z juga.
Mlade lastovke jih ne poznajo iz gnezd na drevesih.
Rože venejo na sončevem heliju.
V neonskih cestah potaplajo ladje otroštva.
Vile mi niso dale Prometejeve bakle, zato me
bogovi ljubijo, in pustijo,
da ristem na vrtu pred svetiščem.
Na stari kitari se je pretrgala šesta struna.

Zadnja!

Čas je, da odidem.
Kdo si, ki pihaš veter in me kličeš?

Se spomniš,
kako so muze pele ob smrti poglavarja.
kako so sanje brezbožne bežale pred ničem.
kako je veter jokal v poroznih lobanjah.
kako so v pajkovih breznihi živeli topoli?
Okameneli so spomini.
Ničesar ni bilo.

V črno belih tipkah me božajo spomini.
Spletla sem si lase v dolge kite.
Med lesketajočo gladino večernih svetilk je igrala glasba
Flesala sva.
Tišina neznanega je napolnila prostor v dimenzijah.
Dal si mi poljub.
Zakaj so se dvignili galebi nad morje
in zakričali v nebo?

T E B I I N M E N I

Ljubim te, pa čeprav si daleč,
daleč za oblaki,
daleč, do koder ne seže oko,
Ljubim te pa čeprav ti nihče ne zaupa, ker
morda ne govoriš vedno enako.
Potrebujem te, ker si del
tistega čemur pravimo življenje,
del tiste tihe sreče.
Potrebujem te, ker si kot zvezda,
kot košček neba
ali košček velikega sonca.
Ne potrebuješ me,
ker nisem tiha sreča, ker nisen zvezda,
nisem tisto čemur pravimo - ljubezen.

Mislila sem, da ni potrebno misliti,
da ni potrebno razumeti gozdov in rek
govoriti z oblaki
in ljubiti dežja.
Toda mislila sem ravno nasprotno,
ko sem začela misliti.

Propadam
in moj propad je neizbežen
kako prekleto svinjsko je drveti na konec,
iz enega samega nič v drugi nič.
Drveti in preklinjati usodo,
ker se ne znaš ustaviti.
Žalost
Resnica in žalost
Nasvidenje, kajti kmalu se bomo
tam nekje v niču našli.

PRIMER RANJENE DUŠE

-- Potem občutiš, da se ti duša kolje na dvoje, kot pregrinjalo v templju -- od vrha do tal.

Nenadoma se ti posveti, zbereš svoje misli v določeno celoto in otrpneš -- tvoja skrb ni prizadela nikogar -- vsi so neobčutljivi. Vsak se žene za svoj prav in njegova eksistenca je odvisna od njegovega prava, ki postane popolnoma napačen, ko mu ga zanika višja sila. Iz otopelosti, ki ni popolna, ki jo le igraš, saj igraš celo svoje življenje -- da, življenje je oder in mi smo igralci; (kdo je že to rekel?)

-- iz te igrane zamaknjenosti te zmoti šolski zvonec. Mirno odpeketaš na svoj prostor, zavedajoč se, da ti ne bo pomagala nobena otopelost več, ker ni pomagala še nikomur in tudi ti ne boš izjema.

Namesto osvežujočega vetra zaveje izpraševanje vesti, ki je globoko in totalno, ne spregleda se ti noben madež, kmalu je tvoja duša oprana. Snežnobela kot otroček počiva--razgaljena in ponižana pred ostalimi maskami, ki jih tvoj razum v tem trenutku lahko sprejema. Ostanejo ti sanje o lepi bodočnosti, neuresničljivost sanj se ti meša s kruto realnostjo sveta, ki ga boš živel naslednjih nekaj desetletij.

Dobro--stroj si... in tvoja duša razklana na dvoje... kot pregrinjalo v templju. Koeci duše so se razsuli po hodniku in po stopnicah, kotalijo se med nogami sotrpinov -- v boju za obstanek se nihče ne skloni, da bi jih pobral, odnesel domov, položil na vidno mesto in iz njih prebral nekaj o tvoji osebnosti.

Ostane ti torej eno, da poskušaš znova postaviti kamenčke na ustrezno mesto v mozaiku, glede na njihovo velikost, obseg in vsebino. Vsaj k temu te nihče ne silí, ker nihče ne ve kaj hočeš. Včasih ne veš tega niti sam. Hodiš po cesti ne da bi vedel zakaj, se pogovarjaš in odzdravljajš ljudem, ki jih ne poznaš, pa se ti zdi, da je to dobro in človeštvu potrebno danes se pač pojavljajo vse vrste združitev -- mogoče boš tudi ti prispeval kaj k temu. Obdelali smo primer ranjene duše, telesa ne smemo obsojati za njegova dejanja, odgovorne so misli, brez misli, jasno ni dejanj, ponavadi je obratno, a se nihče ne vprašuje zakaj. Tudi dušo trgamo na dvoje, ne da bi vedeli za vzrok.

Iščemo najemnike za svojo prvo in za svojo drugo polovico duše, da za nas ostane le prazen prostor, uresničijo se vse ali vsaj nekatere parole o nesebičnosti pomoči in o žrtvovanju sebe samega za druge. Vsako žrtvovanje ima za posledico nehvaležnost, prej nevoščljivost kot občudovanje, prej skrb kot srečo, prej sovražstvo kot ljubezen. Ko ti gori večna luč v sobi preišlješ na kateri stranski tir bi postavil vse tisto, česar v življenju ne potrebuješ, na kateri vektor bi usmeril umetnost, na katerega družbo, na katerega ta ponoreli svet.

Pa še pomladna narava se ti vriva med že tako razburjene misli. Ko poskušaš uskladiti svoje napačne odločitve z življenjem, ki si ga zaradi vseh teh napačnih odločitev primoran živeti. Medtem ko iščeš boljšo pot se pomalem zavedaš, da je najbrž ni, doživiš živčni zlom, čir na želodcu ali pa te povezi avto. Doživiš smrt. Na žalost samo enkrat, toda takrat učinkvito. Smrt se ne gre mance, ne moreš je odkupiti. Sama je svoj gospod-nekaj kar si ti vedno hotel biti.

P R A S I Č K E

Pregnal me je demon v mojem telesu. Z nevidno močjo odboja me je porinil v beg. Zbežale so stopnice pred menoj, nemo sem odšel z odra, potrebna ni bila niti ena beseda. Droben veter mi šelesti skozi lase, misli so prazne, požvižgavanje s pločnikov.

Vse ostaja nekje zadaj, brez pomena. Predaš se mislim, ki bežijo v neskončne širine. V meni se dviga gnev, ki divje tli.

Smisli in ideali. Pozibavanje v vetru, šepetanje in kričanje gluhih besed, besedičenje in srkanje. Nasmški na obrazu, grenak okus v ustih. (Nevidni lutkar povleče vrvico in ustka se nasmehnejo v kakršni niansi hočeš.) Lepe punčke se smehljajo, pozibavajo se v vetru in se izgublajo v niču. Prazne oči so zazrte v horizont, v njih pa demoni in skriti izvodi. In sladka mala muca se stiska v taktu z neznano lutko pred seboj. Smehljata se, molčita, pozibujeta. Noč bo lepa, muca bo dajala svoje šarme, jutri bo lep dan. Vzvodi in nitke bodo spet delovali. Nasmšek bo lep. (Prasičke)

V taktu se zibljejo oči izgubljenih duš, lasje padajo in bičajo v divjem ritmu obraz. Tudi njeni lasje šelestijo v vetru pod kupole lip, dajala bo, a ostala to kar je. Izgublja se, išče mirnejše tokove, vrtince. Izgublja se v nepomembnosti, poljublja in daje; ostaja prazna, črpamo jo.

Slastno je tvoje meso, daj ga še meni. Právij se k meni, poljubi me v ritmu, daj, da te izsesam.

Lepa si.

Ko bom izpil čašo tega večera, bo prišlo novo jutro, enako žalostno in pusto. Tvoje oči bodo begale in iskale naprej. Verjetno se ne srečava več, bila si gost le za eno noč, en večer. Grenak je okus v ustih. Čaša je izpita.

Ko boš imela požirek zame me poišči.

FANTASIA IN MINORES

Najtežje je najti idejo. Jaz si pomagam s "sekretom". Tu se mi ob žvižganju iz zgornjega in veselem brundanju iz spodnjega "wc-ja" porajajo globoke ideje. In če mi katera ostane v šivu, potem ko gospodar že potegne vodo in zapustimo to mojo idealno shrambo idej, je to res prava ideja, ideja, ki jo potrebujem.

Nekkega dne, ko sem se spet hotel poslužiti moje shrambe, je na lepem odpovedalo. Niti ena sama, samcata ideja me ni prešinila. Pomislil sem, da je to le prehodna kriza, saj se z mislijo, da idej ni več, ne bi mogel nikdar sprijazniti, ker bi to pomenilo konec zgodb, ki so edina luč v mojem življenju.

Poskusil sem torej še enkrat. Moj gospodar je kot navadno veselo požvižgaval, od spodaj so prihajali prijazni basasti glasovi, z vrha popevke in sploh je bilo vse kot naročeno za prihod idej - teh pa od nikoder. Ves potrt sem sklenil stvar raziskati. Le kdo je kriv, da je "sekret" tako nesramno zatajil? Je to moj gospodar? Njegova gospa soproga? Ali pa razvajeni sinček in njegov kodrast kuža? Oh, sinčka lahko kar žrtam, saj je še premajhen za na stranišče. Psiček ima svoj lastni "wc" na balkonu, pa tudi gospa soproga ne pride v poštev, saj jo zanimajo le lepe obleke tovarišice sosedove, njihov barvni televizor, nov športni avto; nikakor pa ne jaz in moje ideje. Ostane le moj gospodar. A zakaj bi bil prav on kriv?

Saj nisem opazil v njegovem vedenju do mene nobene bistvene spremembe, ki bi lahko bila vzrok za izginotje idej. Ne, niti on ne pride v poštev! A kdo je potem vzrok, kje je vzrok? Sem mar to jaz. Pa saj se nisem spremenil. Malo sem se postaral, v šivu imam luknjo in na komolcu sem malo oguljen, sicer sem pa tak kot prej.

Deset let kasneje na podstrešju v stari zaprašeni omarici. Še vedno sem živ, čeprav mi zob čas ni prizanesel. Rodovi moljev so me obžrli, barva je zbledela in sploh sem se tako močno spremenil, da se še sam ne poznam več. Pa vendar sem srečen. Srečen sem, ker sem sam sebi dokazal, da res nikjer ni učinka brez vzroka - skratka našel sem vzrok! Majhna luknja v šivu je bila vzrok. Namesto, da bi se ideje zadržale v šivu, so švignile skozi luknjico ven in s tem so bile same za vedno izgubljene. Ko bi to prej vedel, bi zašil luknjo, a sedaj sem prestar, nimam več smisla, da se še ukvarjam z idejami.

MOLČIŠ IN SI NESREČEN

Zazreš se v praznino - za seboj slišiš posmeh, čutiš hlad. Dobil si krila in poletel si. Sam. Jaz pa se sprašujem kam si namenjen, vznemirjaš me kajti cestni prah me duši. Tuliš in psuješ vse, ki gredo za teboj, padaš na kolena in iščeš nebesa. Čas ti je zrahljal možgane, potrebuješ "tisto", zakaj niti ne veš, denar se pretaka v tvojih žilah. Spomniš se rdečega balona, ki ti ga je oče kupil zadnjič na semnju. Vidiš ga razcefranega onkraj plota.

Zapravil si zadnjo željo in soba smrdi po smrti. Življenje je zgubilo svojo lepoto, in tvoj cilj je smrt. Zaman so umirali, ti nisi srečen.

Vseeno ti je, če sonce ne sije, mar ti je deževnih kapelj. Brezčuten občutek samote. Tujec si vsemu, strah - beseda. Strah te je drobnega cvetja, strah sence dreves, strah kosti razpadajočega telesa, celo zrcala te je strah. Morda pa to ni strah, morda je to bolečina.

Umikaš se, vedno le bežiš pred samim seboj, pred svojim nad-jazom. Hočeš ljudi in nočeš jih.

Božaš starčka po zgubanem licu, mladenko po laseh, svojega otroka držiš za drobne ročice. Čutiš vonj življenja, toda le to - le to.

Moraš živeti tu in sovražiš.

Življenje se stopnjuje v nezmernost in zato sanjaš.

Vklepaš jih v okove, držiš jih kot bi držal mater za

prsi in mleko se cedi iz tvojih ust. Brišeš ga z uma-

zanimi rokami in veruješ v sanje v hrepenenje.

Občutiš mehko ostrega roba in se naslanjaš na delček

svobode. Preleviš se kakor kača v to kar sem jaz.

Tu sem, žgečkam te, molim namesto tebe, hodim, govorim,

celo mislim namesto tebe. Ti pa niti hvala. Pravzaprav

niti ne veš da obstajam.

SPOMINI

Spominjam se,

ko si samo zame utrgal cvet,

veliko belo marjetic na travniku.

Toda prišel je tisti čas,

ki sva se ga oba tako zelo bala.

Čas,

čas nama rušil ljubezen,

čas nama je povedal resnico.

Najina pot se je končala.

Prišla sva do križišča.

Štiri poti - eno križišče.

Izbrala sva vsak svojo pot,

in samo še pozdrav,

hladen, vsakdanji pozdrav.

PROBLEMI

Vse to življenje je konjska figa..
Boriš se za prostor, denar, zrak...
Po vsem trpljenju, in onem, ki pride,
Ostane ti tema. Morda le mrak?
Delaj načrte! - Vse je brezupno.
Če pa brez njih si, si siromak.
Čakaš, da umirilo se mesto bo hrupno,
boš kmalu propadel, če boš vedno tak.
Boriš se, da prideš do kruha,
boriš se, da denarje dobiš,
boriš se v ljubezni,
boriš se, da lahko živiš.

Vsa tarava je že pohojena,
ves zrak je zastrupljen,
le bilka nepokošena
čaka, da pride smrtni dan njen.
Vidim te, bilka si, bilka hrepenenja.
Hrepeniš po soncu, ki neusmiljen je.
Nikoli več ne bo sijalo na našo pot življenja.

MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO

Film Mož, ki je prišel na zemljo je še eden predstavnik odličnih, t.i. znanstvenofantastičnih filmov.

Medtem, ko je ta tematika še pred nekaj leti veljala za manjvredno, izrazito komercialno in vsebinsko prazno, pa je filmska umetnost danes izredno močna ravno v tej smeri.

Dogajanje kot sredstvo za sporočanje je pristočno močnejše kot kjerkoli drugje. Probleme, ki nam jih ti filmi prinašajo, nekje v poznavosti čutimo, se jih zavedamo. Namen teh filmov pa je, da nas opozorijo nanje in da nas ovestijo.

Vsa simbolika v filmu Mož, ki je prišel na zemljo je skoncentrirana v en sam problem, v odtujevanje človeka od sočloveka. Človek, ki je prišel na zemljo ni tujec, tudi on je prebivalec tega planeta; prišel pa je v okolje, ki na žalost danes predstavlja zemljo; v izrazito potrošniško, kapitalistično družbo, kjer je vse podrejeno dobičkom. Človek je le še del celotne aparature, odrinjen je na rob in nepomemben. Podrejen je nekemu, ki ga ne pozna in nihče ne ve, kdaj ima resnično oblast v rokah (z isto tematiko se ukvarja tudi film Rollerball).

Ta človek naj bi bil zadnji Kandid, zadnji zemljan, ki še verjame "da je to najboljši svet izmed vseh možnih svetov, kjer je vse najbolje urejeno." (Voltaire: Kandid). Ta primerjava nekega francoskega kritika pa ne zadene le bistva osebnosti glavnega junaka, ampak mnogobolj tudi obnašanje članov te kvazi družbe, ki so sami v sebi prepričani o umazanosti in ničvrednosti tega sveta, navzven pa prepričujejo "da človeku še nikoli ni bilo boljše". Z istim problemom se ukvarja tudi Roman Polanski v svojem filmu Stanovalec. Interesi take družbe so človeka z njegovimi problemi izločili in ga v Stanovalcu pahnili v samomor, pri Možu, ki je prišel na zemljo pa v brezosebno.

Življenje na junakovem planetu je usahnilo zaradi pomanjkanja vode. Prav tako kot je voda eden osnovnih pogojev biološkega življenja, tako so medsebojno razumevanje, humanizem in pravilni odnosi v družbi pogoj za razvoj človeške osebnosti in zdrave družbe. Le tak človek lahko kontrolira napredek in mu ni podrejen.

Film je vzbudil veliko pozornost tudi zaradi glavnega igralca, bivšega glasbenika Davida Borvia. Borvie je človek, ki v filmu ne igra, ampak živi. V tem filmu le nada-

ljuje sporočanje, ki ga je začel z glasbo. Mnenja o njem kot glasbeniku so bila deljena, ali pomeni njegova t.i. kozmična glasba (ista smer kot v filmu Odi-seja 2000) novo kvaliteto ali le šokantno, toda prazno smer v rocku. Veliko prahu je dvignila tudi njegova izjava, da njegova moč izražanja ni v glasbi. Bowie je sicer spremenil sredstvo izražanja, ni pa spremenil svojih pogledov. Vrednost bo pokazal čas.

SMB IN NJEGOVI ČLANI

Med nami živi mnogo ljudi in mi ne vemo kaj delajo, kako živijo. Že bežno srečanje s takimi ljudmi nam da mnogo novih spoznanj in vsakdo jih želi поблиže spoznati.

Na naši gimnaziji so redki plesi, na katerih ne bi igrala skupina SMB, v kateri igrajo fantje, ki služijo vojaški rok v Ajdovščini. To ni skupina "kar takó", ampak skupina priznanih glasbenikov. O njihovem življenju in delu sem se pogovarjala z Andrejem Pompejem.

Skupino sestavljajo Andrej Pompe, klaviature in vokal (prej Predmestje), Tomaž Kumelj, tudi klaviature (prej horizont), Lah Gabrijel, bas (prej je igral pri raznih zasedbah in Predmestju) in Jože Gerenčer, bobni (glasbeni pedagog) in Andrej Šifrer, kitara in vokal.

O zasedbi in glasbi, ki jo igrajo, mi je Andrej povedal takole: "Zasedba je taka zato, ker trenutno nimam nobenega solokitarista. Zvok skupine je samosvoj, ker igra ta v njej dva klaviaturista. Ta zasedba mi bolj leži kot prejšnja, v kateri je igral Fifić Halid solo kitaro. Več je zainteresiranosti in aktivnosti. Lažje se vživim v igranje".

"V skupini ste zbrani glasbeniki z različnimi glasbenimi usmeritvami. Morali ste poiskati skupno pot. Kako bi opredelil glasbo, ki jo igrate in na kakšne težave ste naleteli?"

"Prvo in najvažnejše za glasbenika je, da ne preneha z vajo in igranjem. Ta možnost nam največ pomeni. Igramo glasbo za ples, našo in tuje komercialo. Vsak izmed nas je del teh stvari že igral. Zase vem, da take glasbe kasneje ne

bom več igral. Prilagajati se nam ni težko. Prav tako ne prihaja do nasprotij med nami, ker le poustvarjamo. Glasbe, ki sem jo igral pri "Predmestju", tu ne izvajamo, ker je pretežka tehnično in drugače, pesmi Andreja Šifrerja pa so dostopnejše in enostavnejše in jih zato tudi izvajamo.

Največ in najraje igramo mladim. Mladi so sproščeni in znajo ustvariti pravo vzdušje. Prav tako nam starejši radi prisluhnejo, ker nikoli ne vključujemo v naš repertuar glasbenih smeri današnjega časa. Mnogi od nas komponiramo in pripravljamo skladbe, ki pa jih žal za časa služenja vojaškega rocka ne bomo izvajali.

"Vemo, da veliko delate. Kaj vse obsega vaša dejavnost?"

"Veliko igramo za vojsko, podjetja in sodelujemo na šolskih proslavah. Z otroškim pevskim zborom glasbene šole iz Ajdovščine smo nastopili v Kočevju, Žalcu, Ljubljani. Mladincem smo igrali na B. lokah in na delovnih akcijah. V naše delo vlagamo mnogo truda.

Nekaterim prejšnjim skupinam SMB so omogočili sodelovanje na tekmovanjih borbenih pesmi, nam pa ne dajo prave možnosti za afirmacijo na tem področju, čeprav imamo material za to pripravljen.

Andrej ni brez želja, želi si nastopiti na televiziji v sivozeleni uniformi. Prepričan je, da njegovi odgovori niso le njegovi, ampak izražajo misli, ki so skupne vsem članom skupine "SMB".

Oh, Erazem Rotterdamski!

IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR
IZVIR IZVIR IZVIR	IZVIR IZVIR	IZVIR

+ Erazem Rotterdamski je napisal Hvalnico norosti

IZLET NA K R N (2245m)

Zbrali smo se na avtobusni postaji s polnimi nahrbtniki in veliko dobre volje. Našega navdušenja ni skaliilo niti vreme, ki zjutraj ni kazal, najboljše. Prepričani smo bili, da bo posijalo sonce. Do Kobari-
da smo se peljali z avtobusom. Sedeli smo zadaj, se pogovarjali kje je že kdo bil, kaj kdo nese v nahrbt-
niku, seveda se tisti, ki je imel majtežjega ni poza-
bil pohvaliti, lahkega pa tako ali tako ni imel nihče.

Pogumno smo zagrizli v breg. Po nekaj kapljah dežja, ki nam je že skoraj vzelo pogum, se nam je v hrbte up-
rlo toplo jesensko sonce. Bil je namreč 23. september
in skupina 20-tih mladih ljudi se je odpravila na Krn
- čez Drežnico.

Nekateri smo bili kondicijsko precej nepripravljeni,
vendar smo ob pomoči drugih vsi prišli na vrh.

Nekako na polovici poti smo si privoščili počitek.

Sonce je prijetno grelo in vsakdo je odličil s sebe kar
je največ mogel. V dolini se je zadrževala megla. Posa-
mezni vrhovi, obsijani s soncem, so štrleli iz tega be-
lega morja, za nami se je dvigal Krn. Počivali smo.

Večinoma smo molčali. Smo se spraševali, zakaj pravza-
prav smo tukaj?

Zakaj sploh siliš tako visoko, vlečeš s seboj nahrbtnik,
prideš na vrh, se ustaviš nekako eno uro, mogoče prespiš,
potem pa naprej v dolino. Zaradi lepote planin?

Ozreš se nazaj in pogledaš, od kot si prišel ti mali
človek. Iz doline si pogledal proti vrhu - bil je blizu,
toda bolj kot si visoko, vse bolj se ti zdi, da se ti
vrh izmika. Zakaj rineš naprej?

Ko ti spodrsne in začutiš, da ti zadaj nekdo pomaga -
zakaj greš laže naprej? Zakaj se ti zdi hladna studen-
čnica, ki ti jo nekdo ponudi, ko imaš suha usta, boljša
kot najboljši sok?

Nekdo, ki te sploh ne pozna, ti želi dober, lep sončen
dan. "Dober dan" ni pozdrav kar tako iz vljudnosti. Ta-
ko topli in pristni sta ti dve kesedi, tu proč od puste-
ga vsakdanjika, proč od železobetona, med skalami, ki so
terjale že marsikatero življenje, pa so vseeno bolj pri-
jazne kakor avtomobili in asfalt. Tu si proč od zastru-
pljenega zraka in večnega lovljenja časa. Tu se ti nika-
mor ne mudi. Med vsemi skalami občutiš, da si svoboden.

Da lahko prideš na vrh gore, ki že stoletja kljubuje vsemu, da lahko zavriskaš iz vsega srca in prisluhneš odmevu, lahko se ustaviš in si odpočiješ, čas imaš, svoboden si.

Nasmehi na utrujenih obrazih, nekaj gasilskih fotografij na vrhu, krst novincev, smeh, pesem v koči. Kljub utrujenosti nismo spali kaj preveč. V koči nas je bilo veliko, prostora pa malo.

Zjutraj smo iskali čevlje, nogavice, nahrbtnike. Čakali smo na topel čaj in se počasi odpravljali. Nazaj v dolino. Saj bi bilo lepo ostati tu, toda treba je nazaj. Spustili smo se proti Krnskemu jezeru. Voda v njem je bila prijetno osvežilo za naše obraze, roke in grla, čeprav je bila kar precej hladna. Še zadnji pogled na Krn, na 2245 m, na vrh, ki je med poletjem vsak dan sprejel kakšnega obiskovalca, ali pa tudi več, na vrh, kjer smo bili majhni, a večji kot ponavadi.

Spustili smo se proti Lepeni.

Od tu naprej nas je čakalo še 6 km makadama. Pa z avtobusom naprej do Nove Gorice in potem domov.

I Z V I R

GLASILO ŠOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

1978/79 - št. 1

UREJA UREDNIŠKI ODBOR:

Milan Šelj

Tea Stibilj

Mirjam Trampuž

SODELAVCI:

Ardea Česnik

Zvone Čtanc

Erna Koren

Alenka Vodopivec

Tea Stibilj

Brigita Krapež

Tatjana Hoenigman

Milan Šelj

Ksenija Černigoj

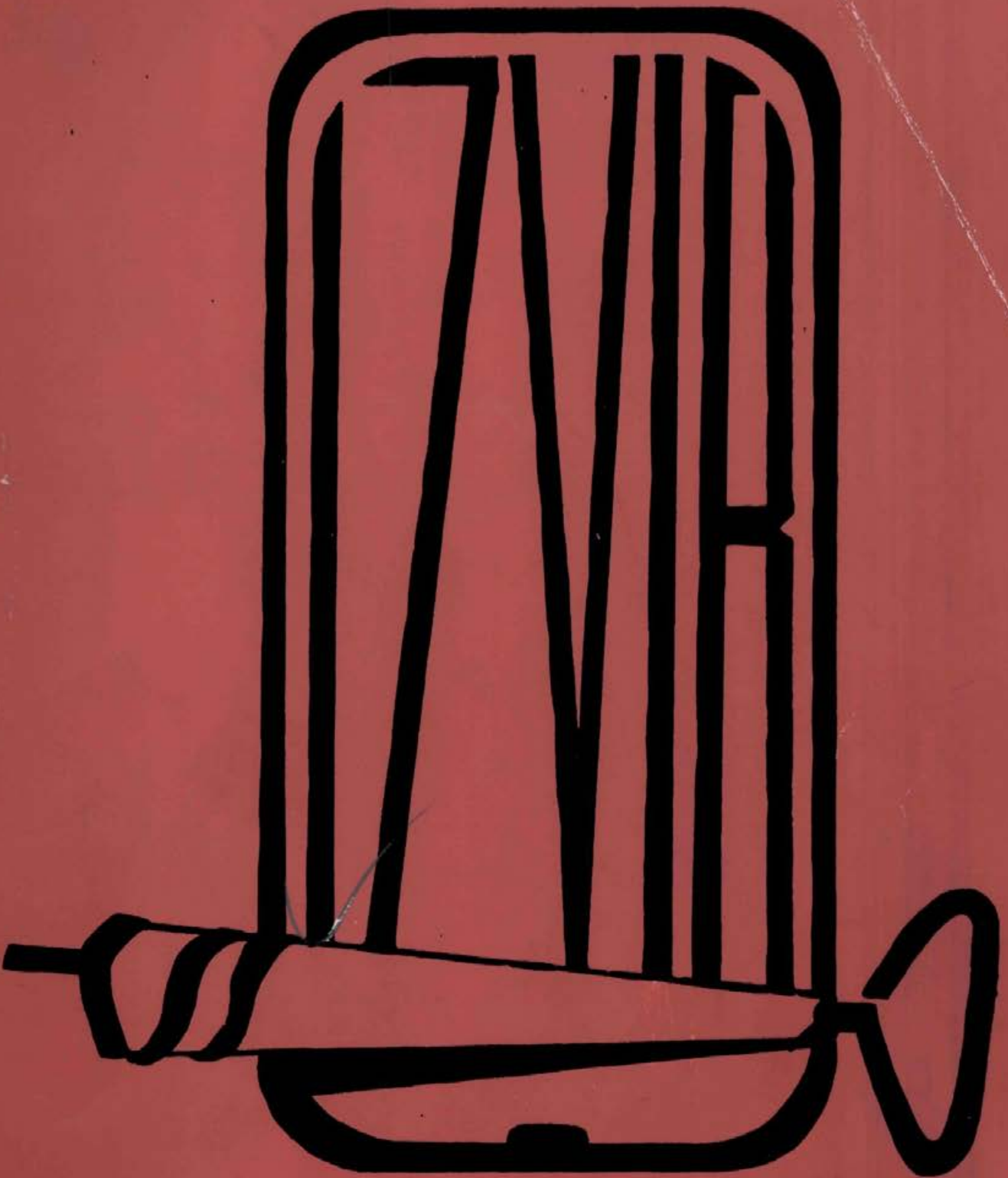
Gašper Marc

Martina Černe

dve anonimni pesmici

MENTORICA

Ivana prof. Slamič

Vsi naši narodi, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Črnogorci, Makedonci in Muslimani, vse naše narodnosti, živijo v skupnosti ne glede na šest republik. Zgodovina naših narodov je zgodovina Jugoslavije. Ves čas moramo pživljati tisto, kar je najbolj pozitivno v zgodovini naših narodov.

Teško bi si zamislili zgodovino narodov Jugoslavije brez idej in dela tovariša Edvarda Kardelja.

Hvala človeku, ki je veroval v človeka, v bratstvo in enakost vseh ljudi in narodov.

Človeku, ki je s svojo energijo izrazil probleme svojega časa.

Človeku, ki je s svoje odločnostjo izkazal želje milijonov.

Človeku, ki je bil odprt za vse dobro in pravično.

Človek. Narod.

Veroval je v človeka, v njegovo moč in delo.

Veroval je v narod, njegovo moč in delo.

Človek mora uštvvarjati, da je vreden imena človek, kajti človeku - ustvarjalcu pripada prihodnost. Prihodnost med enakimi ljudmi in narodi. Mi, mladi ustvarjalci, moramo spreminjati svet tako, da bodo naši potomci imeli na čem graditi. Zato mora vsak izmed nas trdo delati, kajti, "vse teče, vse se spreminja, nič ni trajnega na svetu."

"Bil je nekoč davno kaos, iz njega se je stopil Ti

ČLOVEK.

S svojimi rokami si posegel v prirodo in bilo je

DELO.

Vrgel si semena in dvignil mesta, speljal si ceste in ustvaril nas, bila je

KULTURA.

Moč tvojega uma je vklesana kot v granitno skalo bodočnosti, ki je Tvoja, kajti bodočnost je

NAPREDEK.

Mi smo zgodovina Tvoje preteklosti, sedanosti in
bodočnosti.

Ti si ustvaril nas; mi smo oblikovali Tebe.

Uspeh smo Tvojega blestečega UMA.

S svojo voljo predstavljamo DRUŽBO."

SREČE ČLOVEKU NE MORE DATI NITI DRŽAVA NITI SISTEM
NITI POLITIČNA PARTIJA. SREČO SI LAHKO ČLOVEK USTVARI
SAMO SAM.

POMEN VSTOPA MLADIH V Z K J

Mnogi mladi ljudje so prepričani, da je naša revolucija že zmagala, da smo dosegli cilje, ki smo si jih zadali ob začetku revolucije. Ta misel pa je povsem zmotna. Res je, da se nam ni treba boriti s puško v roki, kot so se naši očetje. Boriti pa se moramo, da dosežemo končen cilj naše revolucije - komunizem.

Mlad človek mora imeti pred seboj jasne cilje, ki ga usmerjajo v njegovi družbeni dejavnosti. Razumljivo je, da je v tem obdobju, ko bi šola morala biti prva stvar, družbena dejavnost zapostavljena. Vendar bolj ko se bližamo izbiri poklica, študija in dela v proizvodnji, bolj bi se morali zanimati za dogajanja okrog sebe. Vedno več je dijakov, ki se vključujejo v marksistični krožek. To je eden glavnih faktorjev, ki usmerja naše poglede na svet. Mislim, da je lažje spremljati politične dogodke, če o njih lahko poveš svoje mnenje in ga primerjaš z mnenji drugih. Kmalu se bomo srečali z delom v proizvodnji, kjer bo treba neposredno sodelovati v odločitvah, ki bodo pomembne za posameznika in za kolektiv. Pri tem bo treba vedeti, kaj je v danem trenutku najbolje, ne pa se prepustiti toku naključja. Z delom in pravilno družbeno angažiranostjo bomo pripomogli k zbliznanju s ciljem naše družbe. Prihodnost je v rokah nas, mlade generacije. Tega se moramo zavedati in po svojih močeh pripomoči že zdaj k nadaljni izgradnji in krepitvi našega socialističnega sistema. V boju za zgraditev bodoče komunistične družbe mora vsak prevzeti svoj del odgovornosti. Vedno večji del pa bo padel na nas, kot nosilce bodočnosti. Prav z vstopom ZK pa mlad človek potrdi, da ga ni strah graditve bodočnosti, da ga ni strah prevzeti del odgovornosti tudi na svoja pleča. Zmotno pa je ubrati pot pasivnosti, ki ne pripelje nikamor. S tem se človek počasi odtuji družbi in kolektivu. Vsaka, še tako majhna aktivnost pa že pripomore družbi in njeni nadaljni graditvi. Z aktivnostjo posameznika pa se kaže tudi njegov odnos do družbe in njegov ugled v njej.

"Vsak išče svojo pot v socializem!" pravi tovariš Tito. Mi smo svojo pot že našli. Najti pa moramo še svojo pot v komunizem. To pa je dolžnost vseh nas, predvsem nas mladih. Prav zato pa se ne smemo ustrašiti še takih problemov, ki nas na tej poti čakajo.

Mitja

ZA NOVO LETO V PODNANOSU IN ČRNIČAH

Dramski krožek naše gimnazije je pripravljen na vse. Čas ni problem, ni ovira za delo. Tako je tik pred novoletnimi prazniki pripravil dokaj zanimiv "otroški recitalček". To naj bi bil "Dedek Mraz" za otroke, sestavljen iz najrazličnejših otroških pesmic, vsebina je bila predstavljena v gibanju. Z njim smo istega dne odpotovali v Podnanos in Črniče, kjer so nas, ne le otroci, temveč tudi odrasli vneto poslušali.

Podnanaška otročad ni bila obveščena o nikakršnem prihodu dijaške skupine, toda prostor nas je že napolnjen pričakoval.

Začetek! Vsi sedijo tiho na svojih malih stolčkih in strmo upirajo svoje drobne oči v ljudi pred seboj. Tu pa tam se zasliši otroški smehljajček, ki je odraz otroške razigranosti in veselja. Toda izraz na teh drobnih, otroških glavicah se spreminja. Kaže, kako z vso svojo močjo sledijo nam, čutijo, da jih hočemo z nečim obogatiti, da jim hočemo dati to, kar potrebujejo. Njihovi pogledi pričajo, da hočejo oditi domov zadovoljni, veseli, srečni. Da hočejo to srečo deliti tudi z drugimi, da hočejo kancček le-te dati svoji mami, očku.

Potrebna je bila sprostitev, odložitev vseh skrbi na kasnejši čas. Že koraka mravljica po svetu, oči otrok pa se širijo, v strahu pričakujejo, kaj se bo zgodilo. Zakaj? Saj je bila le huda mravljica, ki po svetu je hodila in je migala, je vohala, je čisto ponorela. Strah je le trenuten. Že se smejejo in skušajo še nas prepričati, da je smešno. Seveda, saj to je Marinka, ki se pači in zmerja:

"Tone balone balalone,
Tone bone makarone."

Veseli smo zaključili nastop, saj so bila naša srca srečna ob misli na uspeh, ki smo ga dosegli med malčki.

Magda

RAZMIŠLJAJMO O MDB

Stojimo pred novim evidentiranjem brigadirjev za mladinsko brigado. Ne vemo še, koliko bo prijavljenih, vemo samo to, da lani ni bilo nobenega, ki bi zastopal ŠC, da se vsako leto manj mladih odloča za odhod na prostovoljno mladinsko akcijo.

Ne verjamemo, da je kriv le denar, ki si ga morajo dijaki med počitnicami zaslužiti z delom v proizvodnji, zato da lažje prebijejo šolsko leto. Toliko jih je še, ki poleti ne bijejo boja z ropotom strojev. Tudi jih ni ravno mnogo takih, ki bi imeli doma kmetijo in s tem obveznosti. Mnogo jih je, ki o brigadi lahko samo na tihem sanjajo (na glas ni varno) saj imajo tudi starši svoj dokončni in v nebo vpijoči NE. Ne bi razpravljali o tem, zakaj starši ne pustijo svojih otrok v brigade, če stvari poznamo, vendar pozabljamo, da za tem NE stoji vedno problem nezaželenih nosečnosti, vulgarnosti itd. (to so že fraze). Za ta NE imajo starši verjetno tehten razlog proti kateremu smo brez moči. (tu pogostokrat bo-trujejo lastne izkušnje)

Pregovor: prilika dela tatu poznamo vsi, ravno tako tudi da hitra pridobitev svohode, ki jo človek ni navajen, zlasti še mladega človeka lahko kaj hitro zavede (to so pač dejstva).

Vendar jih je še mnogo, ki bi jim starši dovolili tovrstno delo, toda njih samih to ne mika. Zakaj? Mladega človeka ne mika delo in življenje s sebi enakimi, vrstniki! Je morda, kakšna epizoda iz brigadirskega življenja nanj vplivala, ali pa mogoče niti ne ve kaj so brigade, kaj se tam dela.

Težimo k temu, da bi delovne brigade postale sestavni del učno vzgojnega procesa - pa smo daleč proč. Verjetno je, da bi se stanje spremenilo, če bi na delovne akcije adhajali celi razredi z razredniki ali v spremstvu s profesorji. Starši bi bili tako manj v skrbeh za svojega otroka (ki sicer ravno tako lahko skuha kakšno mineštro, če je lačen) ampak občutek je le občutek in bil bi verjetno boljši na obeh straneh.

Nehote pa se nam vsiljuje vprašanje, zakaj v brigado na Goričko, zakaj ne kam bliže? Je že res, da "republika"

odloča, da gre za izmenjavo pa vendar - čemu ne bi začeli z delovno akcijo tu doma v Ajdovščini. Nikar ne recite, da nimamo kaj narediti: Hubelj in Lokavšček, oba sta potrebna temeljite očiščevalne akcije, dela okrog sportnega centra še vedno zrejo v nas neopravljena (saj vemo, kako smo kamenčke pobirali). Tu naj bi se naša brigadirska kariera začela, potem bi verjetno imeli dovolj brigadirjev tudi za Kosovo in ne samo za Goričko.

Mladinske akcije so zasnovane na dobri osnovi. Skupaj vsi mladi - rama ob rami, z delom lastnih rok naj bi začeli z nadaljevanjem dela, ki so ga začeli naši dedje in starši, ko so nam iz ruševin postavili novo domovino, ki je za vse nov boljši svet in v njem vidimo prihodnost, katere prejšne razmere niso obetavale. Sami mladi, zavedajoč se svoje vloge in odgovornosti, ki nam jo tov. Tito nalaga, ko pravi, da na mladini sloni prihodnost. Bodi mladi, toda zreli in preudarni kot odrasli in izkoristimo možnosti, ki nam jih nudi družba pravilno in ne zatekajmo se v varljive užitke, kot jih to mnogo dela. In takrat naši starši ne bodo rekli NE in vsi mladi bomo ena sama brigada in en sam brigadirski HURA zlit iz tisočerih, grl bo odmeval povsod, do koder ti bo seglo oko.

Silvana

SEDMINA NA ZEMONU

LIPA - tovarna pohištva iz Ajdovščine je v letu 1979 pripravila v sodelovanju s kulturno skupnostjo in glasbeno mladino iz Ajdovščine mladinski abonma na Zemonu.

Program je prirejen mladim in obsega poleg glasbenih prireditev tudi monodramo in nastop Studia za izrazni ples iz Ljubljane.

Mladi smo abonma sprejeli, saj v Ajdovščini že dalj časa pogrešamo mladinske prireditve. V ta abonma ne je vključila predvsem šolska mladina.

Na prvem koncertu 9. februarja 1979 je nastopila tržiška skupina Sedmina. Koncert je bil dobro obiskan, saj nas je znano ime kar potegnilo za sabo.

Dvorec Zemono pa daje s svojo arhitekturo izreden prostor za nastop akustičnih skupin. Akustika je tu enkratna.

Program je bil zelo obsežen. Skupine ne moremo stilno opredeliti niti kot izvajalca ljudskih pesmi niti kao drugače, čeprav čutiš v njihovem igranju vpliv različnih smeri. Posebno se čuti v novejših skladbah težnja po inpravizaciji. To je izrazil flavtist Cveto Kobal v priredbi ljudske pesmi Marko skače. Pokazala se je nardarjenost Staneta Bitežnika, ki je izvajal solistične vložke na kitari. Venó Dolenc je skupini delovni vodja. in je napisal večina skladb in besedil. Zvok njegove dvanajststrunske kitare je poln in bogat, toda v enoinpolurnem koncertu postane monoton. Karlo Ahačič in Milenko Dostal dajeta skupini globalen ton. Vsak zase dobro sodelujeta z ostalimi člani. Tako naprimer Karlo Ahačič daje podžigajoč ritem v pesmi Kolo za Duško. Vijolina in bas bi morala medsebojno bolj sodelovati. Vodilno vlogo v skupini imata vokala. Melita Avsenak-Dolenc in Venó Dolenc. Posebno vokal Melite Avsenak ima izredno-sposobnost toda ni izdelan. Na koncertu smo predvsem pogrešali dobro izgovorjavo besedil.

Skupina je mlada in ambiciozna. Vse njene pomanjkljivosti so nepomembne v primeri z enkratnim občutkom ob poslušanju skupine. In to v glasbi danes nekaj pomeni.

Martina

Soba napolnjena z vibracijami glasbe in nemira.

Pik.

Sprostitev mi teče skozi vene.

Konj od modrikastega dima.

Sedlo, utrujenost uzde od jahanja skozi pekel

od jahanja skozi modre predore oblakov

- do spektra.

V maternici kozmosa

ozdravim v popolni svobodi.

Hobotnica zamanj steguje svoje pipalke.

Niti črnilo sipe ne pride do mene.

Erupcija Vulkana!

T R E N U T K I

Na gnijoči ploskvi večera
pokriti s trhlimi tramovi
je nemo stal človek z otožnim pogledom.
Iskal je vrelec tople vode.
Bil je sam in ni slišal
zvoka, ki je potoval skozi
umazano sredino.

Iskre so gledale iz kozarca,
bilo jih je neznansko veliko
in apostoli so jih spravljali v svoja naročja.
Lotili so se igranja
svetega pisma.

Mučila ga je preganjavica
legal je iz kota v kot
kot ranjena žival.
Z usti je srkal kri, ki
mu je vrela iz vratu.
Umiral je.

Sredi zaspanih ravnin
so ležala trupla.
Pretepena in sama.
Ustvarjala so neskončnost.

Skopali so mi jamo in vanjo položili moje truplo. Zasuli so me z drhtečo žerljjo in z betonom uokvirili moje posmrtno bivališče. V okvir so zasadili črni trn in kdaj pa kdaj ko zemljo požre noč se tu uščije župnikov nemški ovčar. Zalaja v temo in čaka sosedovo psico. Pasja ljubezen pod grmcem črnega trna v betonskem okviru.

Romantika 20. stoletja. Tiste rdeče vrtnice, ki sem jo na grobu želela pa ni!

Srečo iščejo
kakor ti, jaz in mnogo drugih
iščejo jo po asfaltnih ulicah
po betonskih tovarnah
in zatohlih uradih.
In če jo tam ne najdejo
jim preostane še velika postelja buržujev
in drugih pijavk
ki te sprejmejo, pogostijo
dajo ti denar, ugled, srečo.
Hočeš tako srečo?

V E M

Vem za tvoj portret
na podstrešju umirajoče hiše
leži v zaprašenem brezčasju neke ljubezni.
Vem za tvoje besede
pozabljene na poti izgovorljivega
v poznem naročju cbljub.

Vem za tvoje prijateljstvo
ki se začne in konča
ob kozarču zlaganih nasmehov

Na robovih votle kotanje spomina
lebdi tvoja senca
Tiha in temna
stopica po brezkončnih hodnikih
odstirajoč raztrgane zastore
da znova zastira še nezaceljene rane
in obuja k vrnitvi izumrle viharje
Tako samo v skrivnostni plašč zavita
me napolnjuje
z zrcalnim upanjem na jutrišnji sen.

Poljubni izbor

protinflacijska prizadeva-
nja. Odtod tudi spor Cal-
laghanove laburistične vla-
de z britanskimi sindika-
ti, Stran 5

Predlog programa RTV Ljubljana za leto 1979

V današnji številki De-
la v posebni prilogi ob-
javljamo predlog programa
Radio televizije Ljub-
ljana za leto 1979, s či-
mer se začne javna raz-
prava o tem dokumentu.

Pitna voda umazana voda

Poglavitni vir pitne vo-
de v Ljubljani je podtal-
nica, ki je v kotanji pod
prepustnim Ljubljanskim
poljem. In kaj se bo zgo-
dilo, če iz pipe, iz kate-
re samoumevno pričaku-
jemo pitno vodo, priteče
umazana in kalna. Da se
to ni zgodilo, je za Ljub-
ljančane prava sreča, saj
pijejo vodo iz »posode«,
v katero se kar se da
nemarno steka najrazno-
vrstnejša umazanija.

Stran 12

Pesem ljubezni -

pele jo bodo možgani v razsulu,
ljubile se bodo izsušene ulice,
celice brez življenskega roka,
atomi mrjega telesa bodo jokali,
a solz ne bo na dan,
skrile se bodo v votlini mojega telesa.

Besede obupa -

govoril jih bo razklin jezik, izsušena usta.
Paralizirana roka se bo poslavljalala,
prizadeti živčni centri bodo žalovali,
dekle, priklenjena v verige, bo steklo za teboj,
ko boš odšel.

V grobu sem,
pridi k meni,
nisem več huda nate.
Lezi se poleg mene,
bojim se tišine smrti.
Ne boj se mojega voščenege obraza,
pridi!

Taši

Nocoj sem sanjala,
da te ni bilo,
da v vetru, dežju
sem nemočno trepetala.

Sanjala sem,
da prišel je drugi
in lahko me objel,
a jaz sem jokala,
kričala, svoje kremplje
sem zavila v njegovo mehko telo,
teklà je kri, rdeča kri,
jaz sem noro se smejala -
še močneje sem potiskala dlani
v lepljivo tekočino, v meso do kosti.

Zbudila sem se , stekla stran
od razmesarjenega telesa,
od divjih krikov, smrtnih stokov.
Opotekala sem se ob kamenje,
nisem čutila bolečine,
nisem čutila solz.
Sanjala sem,
da te ni bilo.

Taši

TRI VARIACIJE NA TEMO LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ

- Vprašam vas, Lev Nikolajevič, ali se lahko pišete Levin?
- "Da, nekaj zoprnega, odbijajočega je v meni," ker zaupam v kmeta, ker vidim v kmetu prihodnost Rusije. Pomagam mu, ker se zavedam, da je človek srečen le, če so srečni ljudje okrog njega.
"Svoboda? Za kaj mi bo svoboda? Sreča je samo v tem, da ljubim, da želim, kar želi ona, da mislim, kar misli ona, to se pravi, da še malo nisem svoboden - to je sreča!" Družina na podeželju je simbol sreče!

- Vprašam vas, Lev Nikolajevič, ali obsojate Ano Karenino?
- Družina je nekaj svetega. Ano obtožujem, ker je razdrla družino, spoštujem zato, ker je bila iskrena in odkriti srčna do sebe in družbe. Ljubila je samo dve bitji, ki pa sta se vzajemno izključevali: Serjožo in Vronskega. "Prvemu otroku, čeprav je bil od moža, ki ga ni ljubila, je bila naklonila ves zagon svoje nepotešene ljubezni; punčka pa se je rodila v najtežjih razmerah, in vendar ji ni posvetila niti stotinke skrbi, ki jo je bila posvetila prvorojenemu. Razen tega je bila punčka šele samo pričakovanje. Serjoža pa je bil že skoraj človek; v njem so se že spopadale misli in čustva; razume jo, rad jo ima in preroja jo." Ni bila srečna, ker je ljubezen samo prejerala, ni pa imela možnosti, da bi ljubezen dajala. Rešitev je videla v opiju, smrti, samoizničanju. Ana in Karenin sta si srečo medsebojno uničila:
Ana je razdrla na videz srečno družino, Karenin pa ji je vzel sina. Vendar se je "Ana" v tej dobi svojega osvobojenja in naglega okrevanja čutila neodpušljivo srečno in polno življenjske radosti. Misel na to, da je njen mož nesrečen, ji ni grenila sreče. Ta spomin je bil po eni strani prestrašen, da bi se mogla kaj pomuditi ob njem; po drugi strani pa ji je moževa nesreča naklonila preveliko srečo, da bi se mogla kesati.

Spomin na vse, kar se je bilo po bolezni zgodilo z njo: sprava z možem, razdor, sporočilo o tem, da je Vromski ranjen, njegov nenadni prihod, priprave na ločitev, odhod iz moževe hiše, slovo od sina - vse to pa se ji je zdelo kot vročičen sen..."

Ana bi se moral zavedati, da človek vsega ne more dobiti.

Pripravljen mora biti na poraze.

- Vprašam vas, Lev Nikolajevič, ali je mogoče Srečo in Ljubezen kupiti za denar in tron v družbi?
- Stiva Oblonski je dolgo vedel, "da je žena že dolgo slutila njegovo nezvestobo." Zato je "živel za potrebe dneva", iskal srečo po gostilnah, v avanturicah, stekleničkah in kartah, njegova žena, Dolly, pa se je morala za navidezno srečo lagati sebi in drugim.

"Ana Karenina" je zrcalo ruske družbe, družine in meščanskega zakona.

Janja

PA SPET SEDIM V KOČIJI! SPET VSE RAZUMEM.

Lepo je potovati, pa čeprav potuješ svoji smrti nasproti. Toda tedaj nisi vedela o njej. Ves prostor tvojih misli ti je napajalo razmišljanje o sreči. Spoznala si njene vsebine, a nisi se zavedala tega. Preveč hitro je šla skozi tvojo podobo, prehitro, da bi jo za trenutek zadržala in jo poskusila. Bila je kakor prepovedan sad v raj, utrgala si ga, pojedla. Okus njegove sladkobe je potem še nekaj časa ostal v ustih, dokler se ni njegova sladkost spremenila v grenkobo in občutek krivde, da si pojedla nekaj, kar ti ni pripadalo. Bila je ženska čustev, neugasljivega hrepenenja po spoznavanju nečesa novega. Toda nenadoma so še tvoji svetovi zaprli. Znašla si se v labirintu tvojih čustev, tavalala si po njegovih temnih hodnikih in iskala izhod. Šama si zaprla zadnja vrata! Prehitro si pojedla svoj sadež sreče. Zdaj je postal nesreča. Adam in Eva sta morala zapustiti raj, ko sta spoznala resnico življenja. Bila sta zavržena od Boga, ki ju je ustvaril. Tudi tebe so zavrgli in ta samota te je morila in ubijala ljubezen v tebi. :-

MOJA LJUBEZEN ČEDALJE BOLJ STRASTNA IN SEBIČNA, NJEGOVA PA VSE BOLJ UGAŠA PRAV ZARADI TEGA SE RAZHAJAVA!

O bog, kako zapletena je človeška osebnost. Ana Karenina, kam pelje tvoja pot! Obrni se in pojdi nazaj v spontanost, iz katere si prišla in do sedaj živeš. Nikar jo ne ubijaj z razmišljanjem. Svet te potrebuje. Jaz sem Metisto, podoba družbe, ki te je zapustila. Ne oziraj se name. Ne hodi po moji poti. Tvoja ljubezen je življenje mnogih ljudi, ne išče je v svojem svetu. Moji dnevi so vse bolj izgubljeni. Z izbuljenimi očmi bleščijo vame, brez posmeha, s tisto turobno tjo, ki ničesar ne spremeni v svoji notranjosti. Tišina moje ljubezni me ubija. Zato padam in se vedno bolj pogrezam sama vase. Postajam ujetnica tvoje laszne, sreče! Ne stoj na mojem obzorju. Videla boš srečo umirajočega dne, ki je nekoč napolnjevala tvojo notranjost. Gledala boš, kako brez misli poklekam v sebi in molim; kako resnice kapljajo v mojo notranjost in počasi zagrinjajo možgane s svojo črnino; kako postajam sama sebi ujetnica in se vedno bolj pogrezam v kotanje lastnih misli, ki jim že od nekdanj pri-

padam, a so me nekoč po pomoti spustile ven, da sem noro tekala za pomladjo in iskala srečo v zlatih travah.

Obrni se in pojdi! Daj svetu svojo ljubezen, da ne bo več sebična.

ONA JE V MISLIH SLEKLA TO ŽENSKO IN SE ZGROZILA NAD NJENO BREZOBZIRNOSTJO.

Mogoče imaš prav. Treba je do konca. Treba se je gal postaviti pred ogledalo in spoznati samega sebe. Pri- znati moraš tvoj lastni poraz. Zdaj je prepozno, da bi te pošiljala nazaj, ker si ga že spoznala in zavrgla svoje življenje. Podobna si orehu, ki je na zunaj lep, velik in okrogel, znotraj pa črv razjeda njegovo jedro. Izpela si svojo pesem, hrepenenje je ugasnilo v tebi.

IN SVEČA, PRI KATERI JE ANA BRALA KNJIGO, POLNO VZNE- MIRJENJ IN LAŽI JE VZPLAPOLALA SVETLEJE KOT KDAJ PREJ, JI OSVETLILA VSE TISTO, KAR JE DOTLEJ ŽIVELO V TEMI, ZAPRESKETALA, POTEM PA ZAČELA ZAMIRATI IN ZA ZMERAJ UGASNILA.

Vsaka bejeda ima svoj začetek in konec. Neka čudna apa- tičnost se poraja v meni, ko odkrivam fantastične pokra- jine absurda tvoje sreče in absurda idealov, ki sem jih gradila v preteklosti. Mirno jih sprejemam, kot da bi bilo nekaj samo po sebi umevnega, danega od nekega boga, ki ga ne razumem. Slišim šepet padlih generalov in Stra- ussevi valčki igrajo nad mrtvim bojiščem. Vse novo je tuje in nezanimivo. Vonj ugasle sveče še vedno lebdi v zraku, ko se v harmoniji pričakovanja pojavi nov pogla- var.

Kopljem jamo, za tvojo knjigo, Ana Karenina!

Alenka

S R E Č A ... Nekaj, kar iščemo in tiho želimo celo življenje, nekaj kar pričakujemo, toda tako malokdaj dobimo. Tiho šepetanje vetra, jok dežja, soj Lune... topli stik roke...bližina človeka. Za dobrega človeka - kapljica sreče! Drobní človek - Ana Karenina, ženska, ki sreče do srečanja z Vrcmskim ne pozna. Živi v lažnem zadovoljstvu, bednem blišču in plačanem ugledu. "Ko bom nekoč odšel iskati srečo, izbral si bom kamnito stezo". Težka, zapletena je pot do tistega lepega, toplega, tiste tihe sreče in cilja življenja. Toda, če prideš na cilj, si zmagal! Premagal hinavščino, premagal večino, zagledal močno svetlobo vzhajajočega Sonca. Ana je samo enkrat doživela to, kar je pojmoval-a pred srečo, samo enkrat, ker je bila le človek, le košček v mozaiku tega sveta. Doživela je preveliko srečo, preveliko, da bi bila lahko trajna, kajti vse čudovite stvari, vse, kar je povezano s srečo, je strašno kratko. Trenutek resničnosti v brezmejnem svetu izgubljenih iluzij. Predružbo, to množico ljudi moraš igrati in ko izgledaš najbolj srečen, se tvoja notranjost ruši, podira pod težo žalosti in tupa. Družba je neobčutljiva za tvoje želje, neprizadeto gleda na trpljenje človeka. Zanimivo! Saj družbe vendar sestavljamo ljudje! Ljudje in mi smo tiste stvari, ki nas je življenje zdresiralo, naučilo biti trde in hladne. Ne verjamemo več v ljubezen, ne verjamemo v srečo, ker ju že predolgo nismo doživeli. Zato izobčimo človeka, ki se ji za trenutek približa, uničimo njegov jaz in njegovo upanje. Postane nam enak in tako smo zadovoljni. Ne prenesemo lepega, ne prenesemo sreče, ker si jo ne znamo priboriti, ker nismo bili rojeni kot ljudje. Še komu kane solza po licu, ko bere "love story"? Ne. Ubili smo svoja čutva, ubili smo nekaj, za kar smo bili ustvarjeni, ubili smisel svojega življenja, ostajamo ledene kocke!

Klara

K A J J E S R E Č A

Leta in leta sem se trudila,
da zvem, kaj je beseda trpljenje,
rodila sem se, da zvem,
kaj je beseda hrepenenje.
Zdaj, ko sem na koncu poti
vem, da ti dve besedi pomenita življenje.

Sreča, kaj je sreča? Sreča nekaterim obrača glavo,
drugim hrbet. Sreča je kakor sonce, kadar je najlepša
zatone.

Sreča! Srečen je tisti, ki ničesar ne pričakuje,
nima razočaranj.

KAJ O SREČI MISLIJO TRETJEŠOLCI!

- Človek je srečen, ko vidi, da je nekaj naredil,
bodisi zase ali za druge. Sreča je delo in ne
čakanje da te nekdo osreči.
- Sreča je, če človek izpolni svoje ideje, če poišče
pravo pot v kateri čim lažje izraža sebe in svojo
osebnost. Človeka lahko osreči prijateljstvo.
- Sreča je ljubezen, tisto večno čustvo, za katero
živimo in jo pričakujemo vse svoje življenje.
Osreči te lahko trpel, prijateljski nasmeh, nežen
stik roke, osreči te človek, ki gleda nate kot na
človeka.
- Človek osreči človeka, človeka osreči delo.
- Človek je lahko srečen tudi v naravi. Lahko ga
osreči glasba, knjiga, slika. Mislim pa, da je
človek najbolj srečen kadar dela in čuti, da je
družbi koristen.
- Vedno se po trenutku sreče vprašam: "Sem bila res
srečna?"
- Sreče ne morem natančno določiti. Danes si srečen,
če srečaš svojega prijatelja, jutri boš srečen, če
boš uspešen v šoli, če boš nekemu pomagal, če se ne
boš kregal s starši...

- Sreča je biti mlad.
- Plemena na nižji stopnji so srečna, če imajo dovolj hrane, človek v modernem svetu je srečen, če ima denar. Srečni smo, da ni vojne, da se lahko najemo, da lahko gremo, kamor hočemo.
- Srečna sem, ker sem se rodila. Srečna sem, ker živim.
- Sreča je v dobro izbranem poklicu. Sreča je, da znaš živeti in ne životariti, sreča je delo.
- Osebno udobje te ne more osrečiti, kmalu postaneš naveličan, za nikogar ne živiš, nikomur se ne razdajaš, skrbiš le za svoj žep. Človeka osreči da daje in da tudi sprejema.
- Želim si najti srečo v družinskem krogu, v ljubezni.
- Človeka osreči prijateljstvo s samim seboj, tisto notranje skladje v katerem ni nenehnih bojov med dvema jazoma, ki bivata v tebi.
- Človek je srečen, ko čuti, da je družbi koristen, da je družbi potreben.

Iz vseh odgovorov govori eno, da se zavedamo, da srečo nosimo s seboj, da je iskanje sreče, iskanje smisla našemu bivanju. Delo, ambicije, skrb za druge in ne le zase, so tisti činitelji, ki pogojujejo srečo. Vendar pa bi se vsak moral vprašati oziroma spraševati, kaj narediti, da bi srečo obdržal. Zavedati se moramo, da se ne smemo razdvajati le sebi: srečo moramo ponujati tudi drugim. Faust je svoj tihi mir, svojo srečo našel v hipu, ko je začel osrečevati druge, ko mu je bila največja sreča, sreča sočloveka.

Taši in Ardea

I Z V I R

GLASILO ŠOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

1978/79 - št. 2

UREJA UREDNIŠKI ODBOR:

Nataša Pavlica
Tea Stibilj
Mirjam Trampuž

SODELAVCI:

Ardea Česnik
Janja Černigoj
Mitja Turk
Magda Žnidarčič
Silvana Premrl
Martina Černe
Klara Čermelj
Mirjam Trampuž
Nataša Pavlica
Alenka Vodopivec
Nives

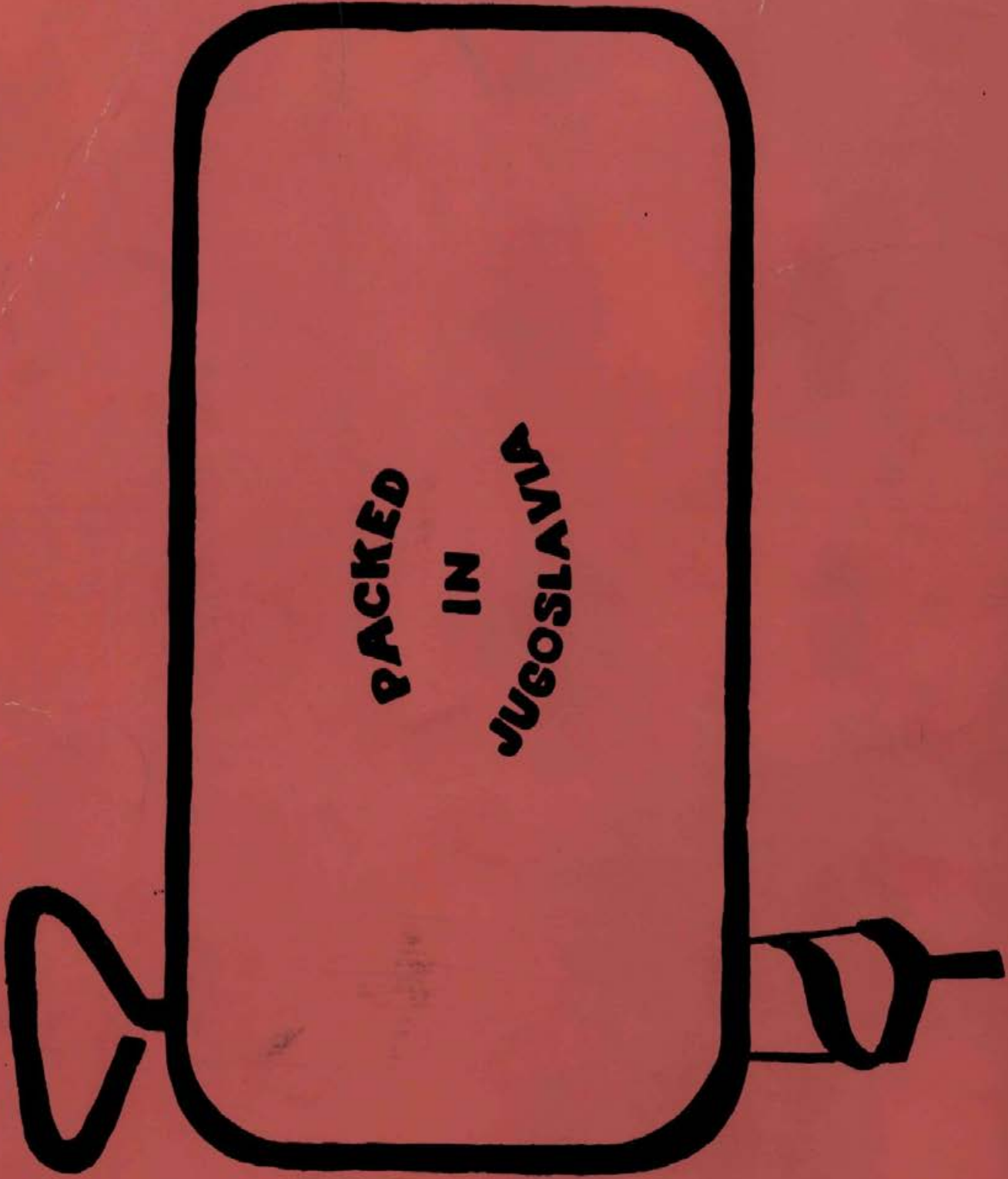
MENTORICA:

Ivana prof. SLAMIČ

PACKED

IN

JUGOSLAVIA

Tako. Bili smo na "Naši besedi". Pripravljali smo se skoraj loto in pol, čeprav ni bil naš edini namen Naša beseda. Tam smo bili z Lokarjevo dramo "Platnena srajca". Mogoče se boste spraševali, kako smo prišli prav na to idejo, da ta "zastarali" tekst (po mnenju kritikov) postavimo na oder. Ko sem prebiral ta tekst, mi je postal vedno bolj všeč, zdelo se mi je, da bi se dalo skozi besede Marije, Elizabete, hlapcev in Koradina marsikaj povedati, kar je prisotno v nas še tudi danes. Dogajanje je res postavljeno v ekstremne situacije (Soška fronta, javna kurbišča) vendar se nam je zdelo, ko smo tekst večkrat prebrali, da bi lahko zaživel na odru. Ni nujno, da bi morale čakati tudi danes kurbe po primorskih cestah in zvaljati vojake, mornarje ali pa druge moške v zatohle sobe na plačane užitke. Ali nismo včasih tudi mi sami kot prostitutke, ki prodajamo svoja prepričanja za višje položaje, ali pa ohranitev le-teh. Za ljubi mir smo pripravljene požreti jezik in molčati, nič videti okrog sebe in skrbeti zase. Marija je pokazala, kam taka pot vodi. Postala je skoraj žival, oziroma le biološko bitje, ki le še diha. Na drugi strani je stala njena na videz stanovitna sestra, spretna hinavka in lažnivka. Verjela je svojim prepričanjem in iluzijam, da je srečna v svojem samozatajevanju. In res, pokazalo se je njeno lažno samozadovoljstvo. Ob prvi priliki je tudi sama postala prostitutka in se prepustila toku, ki je nosil Marijo. Elizabeta pravi: "In tako me nosi veletok in se razdajam, veletok me razdaja, bogati in razdaja, ker sem sama veletok, saj sem sama poročena z njim. Bogatim od svoje lastne dajatve, bogatim od svojega lastnega trganja in cefranja, bogatim od drobljenja samega sebe". Elizabeta spozna, da njena pot v življenje ni edina in niti edina pravilna.

Marija se vseskozi oklepa očetovega platna, tega simbola prvobitnosti, domačnosti in topline, ki ga v podivjanem svetu pogreša in ga ne najde niti v objemih in poljubih vsak večer. Platno je palica, s katero gre skozi življenje, daje si moč in zagon. S pomočjo njega se tudi reši iz apatičnosti in vdanosti v usodo. Marija spozna vrednote in kvalitete prave topline, domačnosti in ne lažne romantike očetovega platna. S pomočjo teh stvari se ponovno rodi. In ali sodobni moderni človek ne potrebuje prav tega in po tem hrepeni? V čem je torej zastarelost Lokarjevega teksta?

Čutili smo tudi nekakšno dolžnost do Danila Lokarja, da ga predstavimo občinstvu. To vsekakor zasluži.

(Začuden kritiki so nas vprašali v kateri letnik gimnazije hodi). Seveda je to postavljalo pred nas tudi določene zahteve, pa tudi ugodnosti. Moram priznati, da nam je dr. Lokar pustil dokaj svobodno pot, poskušal nam je vedno pomagati v negotovosti.

Zagrizli smo se v delo. To je bil dolg proces "rojevanja" teksta v predstavo. V začetku se kar nismo mogli vživeti. Manjkale so nam izkušnje, čutili smo se celo preveč svobodne, saj nam je Lokar pustil celo preveč prostora. "Luknje" smo izpopolnjevali predvsem z branjem njegovih tekstov, kjer tuči nekatere osebe še nastopajo. Študij je bil nujno potreben, če smo se hoteli uloviti na isti frekvenci. Potem je bil pred nami ekspresionističen tekst. Veliko smo prebirali o ekspresionističnem gledališču, vendar ni bil naš namen prikazati fresko tistih časov, tenveč "živo" predstavo.

Kritiki v Sežani so nam očitali, da smo zašli s predstavo v šakantnost. Vendar ta šakantnost ni bila zavoljo šakantnosti. Tekst je poln filozofskih razglabljanj, zato smo se bali, kako nam bodo gledalci lahko sledili. Noben efekt ni bil improvizacijsko vnešen, ampak smo vse utemeljeno vnesli v predstavo.

Očitali so nam tudi, oziroma tekstu, da ta laže, oziroma ni logičen glede na samo dogajanje (Na primer, ko Iza filozofira", medtem ko spis s Koradinom v javni hiši).

Skoraj upravičeno so nam očitali slabo tehniknično plat predstave. Še enkrat smo spoznali, da brez tehnične ekipe ni gledališke skupine. Igralci smo bili hkrati scenaristi, električarji, sami smo si urejali glasbo, luč, bili smo čistilke. Tako praktično ni bilo časa za nujno potrebno koncentracijo. Ni dobre gledališke predstave brez dobre ekipe tehničnega osebja. Delo obeh je enako pomembno.

Glede ekspozicije so bili kritiki mnenja, da sro bili premalo konkretni. Nazorneje bi morali pokazati, da gre za vojno. To nam je sicer bolj uspelo v viziji, ko smo uvedli vojake, ženske, ki se strižejo in potem apokaliptični ples Marije. Morali bi tudi bolj paziti na odmore, ki jih je bilo preveč. Očitali so nam tudi zastarelost interpretacije, lažno čustvovanje, manjkali, da so tudi večji kontrasti med posameznimi prizori, ki jih je vizualna podoba dajala.

Trdili so tudi, da smo preveč razmišljali o vizualni podobi, premalo pa o interpretaciji, s čimer se ne strinjam popolnoma, saj smo tekst le premlevali leto in pol.

Priznali so nam kategorije z modernim gledališčem in eksperimentom, kar je končno tudi nekaj.

Militarier (kritik) je očital tudi samemu tekstu, češ, da je preveč naiven in obrnjena lažna tomantika, kavarniško filozofiranje.

Očital je tudi, da so prizori nizani preveč filmsko, le kadri, premalo pa podatkov, ki bi pojasnjevali tekst. Osvetlitev je bila mnogokrat napačna.

Rad bi povedal, da je predstava nastajala s štirimi reflektorji, z navadnimi žarnicami, ki smo jih prekrivali z barvnimi krpami, bili smo praktično brez opreme, brez magnetofna in ustreznega ozvočenja. Predlagamo, da bi KS naše občine kupila vsaj nekaj prenosnih reflektorjev, (če že za drugo ni denarja), ki bi bili potem na razpolago tudi drugim skupinam naše občine. Če hočemo delati še naprej, je to nujno potrebno.

Glede drugih predstav, ki smo jih v Sežani lahko gledali: Goričanom smo zavidali samo tehnično opremljenost (pomoč gledališča). Postojnski recital Murna je bil dokaj na nezavidljivi stopnji in ni spadal na Našo besedo. To je bila slaba šolska predstava, nikakor pa ne gledališki dogodek.

Literati smo bili po moje kar upravičeno ogorčeni. Po mnenju komisije so bili najboljši dijaki Idrijske gimnazije s predstavitev, pesniške zbirke njihove dijakinje. Ne pristanemo na včasih neokusno poplesovanje in prepevanje ter light-show. Nikjer ni bilo govora o kvaliteti predstavljenih tekstov, poudarili so kvaliteto njihove "predstave". Tako se upravičeno sprašujemo, ali je predstavitev literarnih ustvarjanj lahko show - predstava ali igra glavno vlogo kvaliteta pesmi in tekstov.

Izgleda, da bo potrebno drugo leto izbrati vsaj 90 kilogramska dekleta, ki se bodo zvijala in migala v taktu (če jim bo to uspelo), da bomo opaženi (saj kvaliteta tako ni bila pomembna).

Iz Sežane smo se vračali kar malo poparjeni, a kritika je potrebna; ta ti iztrezni glavo, da potem treznejše delaš naprej. Volje nam vsekakor niso vzeli. Če se bomo srečevali na bojiščih našega kulturnega ustvarjanja. (Zmagali bomo mi, hahaha..) Saj ne ustvarjamo za kritike! Poskušali bomo pokazati svetu svoj obraz in resnico, čeprav mlada umetnica iz Idrije trdi: "Nikogar ni, ki bi svetu povedal resnico". "!"

BRIDKO JE DONELA TROBENTA IN NA SINJEM NEBU
JE MIRNO PLAVAL BEL OBLAK

Na pragu kmečke hiše je sedel človek.

"Bilo je lice, kakor se je bila utelesila beda, jeza, bridkost devetih rodov, žalostna prošlost tolminskih sotesk, grap in lazov, kotenin in meja, ves dolg in log zemlje in ljudi, strahovi in stoterne nadloge. Izgubilo je to lice vso mladostno vedrost in se ni bilo razvilo v zdravo oblast moškega obličja".

Bil je narod - majhen, tlačén, ubog. Starec - del tega naroda - "en obraz, za sto tolminskih lic". Zaničevan, ker je Slovenec, a ponosen na svoje poreklo - ni klonil. Krpa zemlje in podirajoča se bajta je bila vse, kar je imel.

"Samo enkrat so se morda razvezale življenja in smeha žejne ustnice v poljub in radost pa jih je takoj zavezalo življenje: ko je mati odstavila otrcka, ko je oče prvokrat zaklel, ko je stara mati zapela svojo strašno žalosti polno pesem o romarju, ko so mu noge zrasle v živi kamen in oči iztekle od starosti.

Toda ljudje so imeli svoj življenjski red radi: lepota narave je bila sila, ki jih je trdno priklepala na njihovo borno premoženje, čeprav z večnim strahom pred izgubo teh lepot: "Zdravje, ki ga piješ, lepota, da bi jo zapel... Selo, pristava, polje... polje, polje. Pa še pesem zemlje, pa še duša polja, spev farà in cerkvà - zvonovi, zvonovi, zvonovi."

Pesem zvona in zemlja je zamenjala pesem biričev, ki so gonili na tlako. Davki in desetine so sestradali kmeta in njegovo družino. Zemlja je borno rodila - komaj nekaj več krompirja in pšenice. Zemljiški gospod je zahteval svoje pravice. V tisočih tolminskih srcih je rasel rod upov, ne molitev. Namesto pobožnih vzdihov in oči uprtih v svete podobe, se je rojevala "kletev in misel na neč, ki ga bo treba nabrusiti".

Vzdignili so se kakor vihar in odšli. Solkan je bil črn od trume tolminskih upornikov. Truma je naraščala in z vsakim dnem postajala za stotine mož močnejša. Noseč težke opahke, vile, sekire, kose in železne trentarske palice so se zgrinjali v Tolmin in še dalje v Gorico. Gosposka se je upornikov žala in poslala po Nemce, kajti svojih vojakov ni imela. Nemški vojaki so svojo nalogo opravili temeljito.

"Upor je bil zadušen, plemiči in davkarji so se od-
dahnili, v deželo pa je šla žalost in beda."

Na pomlad so padle glave upornikov.

Uporni duh je ostal v srcih potomcev, ki niso pozabi-
li zakaj in kako je gosposka kaznovala njihove očete.
V deželo pa so prihajali hujši sovražniki. Tolminci
niso več prodajali svojih močnih, žuljavih kmečkih
rok gospodi - tudi življenja so dali. "Da bi njihovi
otroci živeli v svobodi, in da bi imeli lepše življe-
nje kot mi," so rekli.

Tudi med obema vojnama je bilo vsej Primorski težko
pod Italijo. Nekdanje grofe in biriče so zamenjali
italijanski poveljniki in vojaki. Njihov cilj je bil
uničiti vse partizanske odrede, ki so množično nastajali
po gozdovih, in si Primorsko popolnoma podjarmili.
Za doseg tega cilja niso zbirali orožja. Za upirajoči
narod so izbirali najhujše oblike terorja. Prepovedana
so bila vsa slovenska društva, stranke shodi. Sloven-
ske učitelje so nadomestili italijanski, ki se niso
zmenili za otroke. Pazili pa so na te male upornike,
ki niso hoteli upoštevati prepovedi govorjenja sloven-
skega jezika.

Leta 1929 so Slovenci ostali brez enega samega glasila
v svojem jeziku. Fašistični teror je vzdržala samo slo-
venska knjiga, pa še ta z ogromnimi težavami. Na ovitku
in na naslovni strani so zahtevali natisnjen naslov v
italijanščini. Tudi France Bevk je tedaj postal Fran-
cesco. Zahtevali so krajevna imena v italijanski obliki.
Italijanske oblasti so imele močno orožje - cenzuro, ki
je bila močnejša od pušk in topov. Čeprav je bila knjiga
po vsebini neoporečna in pred postavljenim zakonom "čista",
so lahko z dovoljenjem za njegovo izdajo odlašali mesece
in mesece in leta. Za Italijani so prihrumeli Nemci, pušča-
joč za seboj strašno sled krvi, požiganja in uničevanja.
"Primorska je tedaj doživela svoj ognjeni krst, ki ga je
dobro prestala". Izgubiti niso imeli kaj, zato so se bo-
rili vsi - od otrok do starcev. Iz gozdov se je znova og-
lasila slovenska pesem, ki so jo peli tudi mladinci.
Njihove roke niso več pisale domačih nalog, spisov in pesmi
- noge so tekale od javke do javke in drobne rame prenašale
važno pošto za partizane. Starci so bili s svojim trdim
ponosom neuničljivi. Okupatorjem so mirno zrli v oči -
brez bojazni za svoja življenja. Orli... "starci velikih,
sivih las, prostranega obokanega čela, velikega orlovskega

ncsu, naprej potisnjene preklane brade in globokih, neukrotljivih oči." Bili so na svoji zemlji, ki je ne bi dali niti za ceno svojega življenja. In, na tej zemlji so rodili in živeli svoje otroke, videli kugo, ki jih je morila - enega za drugim.

"Narod, ki je tako zdrav in močan, da lahko obudi pogubljen dušo in jo počisti v borbi, mora zmagati in doseči svoj smoter."

In primorsko ljudstvo je zmagalo. Njihov uporni duh je znova dokazal svojo moč. Ob kapitulaciji Italije 1943 leta je primorski človek slavil veliko zmago političnega in osvobodilnega boja. Narodni in osvobodilni boj pa ni ostal samo stran naše zgodovine. Štetilni pesniki in pisatelji so se v svojih delih spominjali naših dejanj malih ljudi, drekanja, trpljenja in žrtvovanja za druge. Spominjali so se odporniškega duha in neprestane želje slovenskega človeka za svobodo domovine in svojo lastno.

"Majhna je domovina... In ker ne morem opevati njene prostranosti, opevamo in povečujemo njene kotičke, ki pa so polni lepote, kajti lepota je podobna resnici: resnica ne potrebuje debele knjige, da se nam razjasni, lepota ne širnega brezmejnega prostora, da se razmahne, razbohota in razcvete... Da, najprej je potrebna ljubezen, ki je vsako uro pripravljena dvigniti roko v bran, nato šele prideta do veljave razsodna misel in orožje.

Stibilj Tea

USTVARJALNA STISKA CIRILA KOSMAČA

Široko je odprl oči in nato napeto prisluhnil svojemu srcu. Utripalo je burno, kakor je utripalo vselej, kadar je ustvarjalo, toda tisto nepojmljivo ugodje duha in telesa, tista čudna, srčno utrujena radost, ki ga je preplavila po vsakem trenutku navdih, po vsakem novem razodetju, še ni bila čista, bila je še skaljena s podobno kapljo grenkobe, kapljo neznane bojazni in otroškega sramu, kakršna tudi po ljubezerskem višku pade v prvo minuto tišine ter pravima ljubincema preplavi telo in dušo. "Zakaj je v vsakem ustvarjanju, ki je vendar najvišja radost, tudi kaplja grenkobe?"

Da, zakaj? Zakaj in od kod ta dvojnost v pisateljevanju in ustvarjanju? Trpljenje in sreča, nepojmljivo hrepenenje, pomešano z grenkosladko tesnobo. "Vse to je zaobjeto v Kosmačevem ustvarjanju. In vse življenje, v vseh svojih delih se sprašuje, od kod vse to. Ne le Peter Majcen, že junaki prvih Kosmačevih črtic se sprašujejo o pisateljevem odnosu do ustvarjanja, pa tudi o njegovem bistvu in namenu.

Zakaj pisati? Vzrok ne more biti le v pisateljevi osebni sreči in njegovem zadoščenju ob delu, saj vendar nikoli ni popolna. Je vzrok občutek dolžnosti? V Baladi o trokenti in oblaku pisatelj pravi: "Oh ali še niste slišali, da so umetniki otročji? Mar resni ljudje gnetejo ilovico, mešajo barve, pišejo pesmi in povesti? Kje pa! To je vendar igračkanje. Zato rejni ljudje umetnikov ne jemljejo resno." Toda tem svojim besedam seveda ne more popolnoma verjeti. Kako bi sicer mogel pisati, ko bi res mislil, da je to le igračkanje. In vendar... "Ali se pisateljevanje spleča?" "Ne", je odbil Peter Majcen. "Zakaj torej? Kosmač sam tega ne more popolnoma razumeti in tako vedno išče vzrok in namen pisanja. In ali je prav to iskanje vzroka vzrok vedno novih in novih del. O Pomladnem dnevu Kosmač pravi, da je morda domotožje zdrnilo v njem slovo po pisanju. Res je, da rad opisuje kraj, da je to gotovo posledica domotožja, ki ga je trlo, ko je šele dvajsetleten zbežal od doma. Toda pisateljevanje v njem je starejše od domotožja. Morda je prav iz tistega časa, ko ga

je oče skorajda silil k njemu.

"Ali ne bi bilo vredno to napisati? Škoda, da v naši dolini ni nobenega pisatelja! Zgodb bi mu ne manjkalo. In kakšnih zgodb!"

Oče, ki se je sam poskušal v pisanju, je bil menda prva pobuda pisatelju v mladem Kosmaču. Pa ne le pobuda k pisanju. On ga je pravzaprav, vsaj če lahko verjamem pisateljevi izpovedi v Poti v Tolmin, usmeril k realističnemu pisanju. In tega realističnega pisanja se je Kosmač držal. Seveda ne vedno. Pisatelju ne more zmeraj služiti pri pisanju le resnična snov, vzeta dobesedno iz življenja. Resnica ali verjetnost in lepota? V tem se Kosmač sprašuje v Pomladnem drevu: "A vendar je prva podoba lepša! Toda druga je resnična... No, če bom kdaj pisal o tem, se bom pač moral odločiti. In kako se bom odločil?" Na koncu, pa čeprav še vedno ne popolnoma prepričan v svoje odločitev, odgovarja: "To sicer ni res, a je bolj resnično. Bolj prav je. Tudi za prav gre. Umetnost ima svoje zakone, ki nosi nikjer zapisani, a zato tembolj neizprosni, ker so živi in neomajni."

Kosmač tako ostaja zvest realizmu, pa vendar hkrati tudi nikjer zapisanim zakonom. In navsezadnje tudi v enem svojih najboljših del - Baladi o trobenti in oblaku - opisuje izmišljenega junaka, a obenem misli: "Kdo pravi, da ni bilo res? Kdo pravi, da se ni zgodilo?... Koliko je bilo takih Temnikarjev, ki o njih nihče ne piše. Toda ko bom napisal svojo zgodbo, se bo tudi to res zgodilo, se bo tudi res zgodilo, hočem reči, da bo to resnica, prava čista resnica!"

Da. Temnikar s vojim veličastnem bojem postane resnica. Toda v tej svoji veličastni resničnosti postane tako mogočen, da se ga Peter Majcen ustraši. To ni strah in strahopetnost. To je zavest o grozljivosti prave resnice, ki se ji je Temnikar približal.

"Ne, to ni povest, bi rekel stari Blažič, ki zdaj trobi. Da, vse kar je doživel in preživel, je zanj samo strahota in ne povest. Moj bog, ali res ni povest? Mar strahote, ki jih človek počenja v imenu človeka in tudi resnično za človeka ne morejo več biti povest? Ali človek in človeštvo res počenjata stvari, ki niso več primerne za pero? Ali se je tudi Temnikar pognal čez to mejo?"

Je sploh mogoče o teh grozotah pisati? Je to moralno? O vprašanju moralnosti pisanja razglablja Kosmač tudiv Pomladnem dnevu.

" Kdo sem pravzaprav? Ali sem sin, ki so mu ubili očeta, ali sem pisatelj, ki je zadovoljen, da lahko tako od blizu motri sina, ki so mu ubili očeta? - Ti si pisatelj! Lovec si! Kakor strastni divji lovec za grmom, tako čepiš v zasedi za mojim srcem, oborožen s puško s skobcem, z nožem z zanko, s trnkom, pa tudi s kolom. Prezobzirno, neizprosno, s prirojeno strastjo loviš vsa moja doživetja in vsa moja čustva, pa naj bodo še tako skrita in zasebna last. Ven, človek te zanima, zato pa tako nečloveško kljuješ va nj. Jastreb! In kje se zdaj tvoja čustva? Kam si dal srce? "

Kam je pisatelj dal srce? Umrl mu je vendar oče!
Oče?

Fa je res nemoralno, če ob tem na vse skupaj gleda kot opazovalec, pisatelj. Ali ni nasprotno? Ali ni morda z opisovanjem svojih, pa ne le svojih, temveč vsečloveških, čustev prav tem čustvom dal nov, večji pomen. In s tem tudi očetu. Zakaj naj bi s pisanjem prekrsil osnovna načela pietete. Saj je pisatelja v njem vendar prvi prebudil pra v oče. Ne, pisanja o tem mu res ne smemo šteti v zlo. Očetu in dogodkom, ki jih opisuje, je prav s pisanjem postavil velik in svetel spomenik.

Koloini Diana

Očetova želja se je uresničila. Dolina ob Idrijci je dobila pisatelja, ki jo je povzdignil v osrčje sveta. Pisatelj ni zatánil okolja, iz katerega je izhajal. Na svojo dolino je bil privezan s tisočerimi vezmi, ki jih je razpletal v svojem slehernem delu, kajti edini izvor motivov mu je bil ozko za-mejeni svet, ki ga je določila pisateljeva rojstna vas in okolica.

S svojo prirojeno občutljivostjo je prerasel okvire preprostega tolminskega človeka, zato je živel v nekem svojem svetu, vendar še vedno prikljénjen na dolino s čvrstimi domoljubnimi vezmi. Posledica tega je, da je za svoje teme vedno izbiral nenavadne dogodke, katerih vsebina ni nikoli zdrknila v vsakdanjost ali dolgočasje. Njegovi junaki odkrivajo nenavadne značaje in izredne usode, ki že prehajajo v simboliko. Kot motiv za zgodbe pogosto vzame nenormalne ljudi, vaše norce ali otroke božje, ki razodevajo največja nasprotja v človeški naravi in stopnjuje problem do groteskne simbolnosti. To temo je razvil tudi v Tantadruju. To je norček, ki mu je mati zabičevala, da bo srečen šele, ko bo umrl. Tantadruj si je to zapomnil in tako je postal njegov življenjski cilj smrt. Tu se pojavi nov motiv boja za obstanek, pravzaprav boja za neobstane. Tantadruj na vsakem koraku tuhta, kako bi umrl, toda s svojim početjem prihaja v nasprotje z družbo, z redom ki sta ga predstavljal varuha cerkvenega in posvetnega reda, župnik in stražmojster. Želja po smrti je zanj le samomor, tega pa cerkvena in posvetna oblast ne moreta dovoliti, kajti tudi za smrtni mir je treba trpeti, kot pravi župnik. S tem je ustvarjeno osnovno nasprotje med dvema miselnostima, zato prihaja med njima do spopadov. Tantadruj je nosilec ideje o idealni ureditvi sveta, kjer se ti izpolni vse želje, kjer ni razredov, ni hlapcev in gospodarjev, ne lastnine in oblasti, marveč so vsi ljudje dobri. To je pravzaprav predstava o harmoničnem svetu, o katerem razmišljamo tudi mi in se trudimo, da bi ga dosegli.

Toda Tantadruh poje:

"Na nebu je sonce,
na zemljici je mraz ..."

S tem pisatelj nakazuje, da je Tantadrujeva vizija utopija. Šele ko se bo človeštvo spremenilo, ko bo posijalo sonce tudi na mrzlo zemljo, bomo dosegli

in uresničili to vizijo:

"Molče in resno so odšli v dolgo zimsko noč, kakor bi nesli od zbeganih ljudi, ki so jih pustili za sabo, usodno sporočilo ali potrebno tolažbo novemu človeku, ki šele čaka na življenje tam nekje v daljnem jutru."

Pisatelj potrjuje Tantaldujevo sporočilo kot svoje poslanstvo s tem, da na koncu tudi sam zapoje norčevu pesem in se tako izenači z njim.

Simbolično podobo hladne, brezčutne zemlje prenese pripovedovalec tudi v epilog, v svojo vizijo zaledenelega sveta.

Mesečina je bila tako bleda in prosojna, da je bilo v njeni svetlobi vse kakor iz ledu. Prešinil me je mraz, nato pa sem obstal nepremično, zakaj res je bilo vse ledeno. Ledene so bile hiše: pod mano...

In nisem videl samo pokrajino okrog sebe, videl sem zemeljsko kroglo in vsa je bila zledenela in mrtva.

Na mrtvem nebu je poševno ležal le en oblak, dolg, in tenak kakor ledena sveča. In vedel sem, da to ni oblak, temveč zadnji zategli človeški krik, ki je zledenel. Razklan mesec je sijal nad zemeljsko kroglo nad izumrlim sejmiščem človeštva.

Toda norci so odšli na vse štiri strani neba in s seboj odnesli svojo idejo. Zmrzla zemlja jim je zvenela pod nogami in mrzel mesec jim je svetil z neba, zakaj zimsko nebo je bilo jasno in jutro še daleč.

Marc Zlata

Novela sreča, Smrt nedolžnega velikana in Tantadruj imajo nekaj skupnega: vse tri opisujejo duševno nečozorele ljudi, za katere uporablja Kosmač izraz "otroci božji". Kosmač opisuje odnos z otroki božjimi in normalnimi ljudmi, ljudskimi otroki.

V noveli **Sreča** govori o ljudskem strahu pred življenjem. Njihov pogled na svet je močno pesimističen. Ljudje vidijo v vsem nesrečo, v vsaki nesreči vidijo srečo. Ljudje verujejo v usodo, ki jih spremlja na vsakem koraku, ki je vsega kriva. Brez nje si ne morejo predstavljati minulih dogodkov, ničesar ne bi bilo mogoče spremeniti. Ljudje dojemajo življenje razumsko, otroci božji pa (n.p.r. Matic v noveli Smrt nedolžnega velikana) nagonsko. Vendar so otroci božji v svojem življenju srečnejši, bolj se veselijo lepih trenutkov kot ostali, normalni ljudje: "Stopila je k vrtu, kjer je ob plotu raslo tudi nekaj sončnic. Odrezala je največjo ter jo zataknila Maticu za srajco. S prsti je rahlo poravnala še rosne lističe in zlato rumeni cvet je kakor pravo sonce zažarel na Matičevih zagorelih prsih. "To je roža zate!" je rekla, se dvignila na prste in ga petrepljala po širokem licu. "Če jo boš zgubil, bom huda nate!" "Ne bom zgubil...." je obljubil Matic ter se nato - bogvo po kakšnih nedoumljivih zakonih čustva - umaknil v strah, da bi Tilčka lahko stopila po hodniku. Nasmehnila se mu je, mu pokimala in krenila naprej. Po treh korakih pa se je ozrla, pomahala z roko in rekla: "Zbogom Matic!! ...". Maticu je bilo tako čudno, da ni mogel zganiti jezika, toda njen glas je zganil njegov velikansko telo. Premaknil se je in krenil po kolniku. Glavo je držal pokonci, da ne bi z br do pritiskal na cvet, ki mu je žarel na prsih, ter jo nemi ubiral za Tilčko, ki je kakor srna hitela pred njim." Ljudje skrbijo za otroke božje, čeprav jim je to odveč. Skrb se pojavi zgolj kot strah pred nečem, kar bi se lahko zgočilo njim. Matičevo smrt ljudje pojmujejo kot tragedijo, kot smrt človeka, ki ni nikomur nič žalega storil, pa je moral umreti. "Tako mu je bilo usojeno", pravijo ljudje. Matic pojmuje svojo smrt čisto drugače. Zanj smrt ni tragedija, ampak sreča. Matic umira v trenutku

njegove največje sreče, saj ima na prsih Tilčkino sončnico. Pesimističen pogled na življenje pa ima Tanta druj, ki si želi umreti. Vendar je ta pesimizem drugačen, ni čisto njegov, kajti vcepila mu ga je mati, ki mu je rekla, da bo srečen le, ko bo umrl. Vsem otrokom božjim dajejo nek princip življenja ljudski otroci. Za Tantadruja je poglavitno zbiranje zvoncev, kar pa je za ostale ljudi smešno.

Pri otrocih božjih gre bolj za sprotno dojemanje življenja, svet dojemajo bolj stvarno kot normalni ljudje:... Toda preden je naredil pet korakov, so se vrata široko odprla in na pragu se je spet prikazal Presveta Moštacaj vzdignil je dolge roke in zavreščal na vse grlo: "Znamenja na nebu!... Mesec je krvav!... Vojna bo!..." "Vsi so utihnili in za hip okameneli. "Pha" je v tišino pihnil Furlan: "Rous e patacis, repa in krompir!" Tantadruj ga je odpahnil, skočil korak naprej in hrepeneče vprašal: "Tantadruj, ali bom zdaj umrl?" "Ti si nor!" je Luka butnil vanj. "Če je mesec krvav, se pravi, da bo dež. Pojdimo spat!"

Odločno se je namenil proti vratom in spotoma pozdravil po vojaško in zagrmel: Božorno - baserna!" Tantadruj, Matic Enaka Palica in Rasepatacis so ubogljivo stopali za njim. In med tem ko so okajeni in pijani možakarji še zmeraj nekoliko zgubljeno gledali drug drugega, so norci mirno geldali drug drugega, so norci mirno in pametno odšli iz gostilne." Samo en človek je, ki izstopa iz pesimizma in fatalizma ljudi: Peregrin. Ta človek ljubi svobodo, cvetje, glasbo, šalo. Vsi ga imajo radi, ker vsakomur prinaša zadovoljstvo, pozabo na vse drugo. Zaščitnik otrok božjih pa je Hotejc, ki ne more imeti otrok. Z njegovo pomočjo se otroci božji prebijajo skozi življenje. Matejc jim predstavlja nekakšno oporo, na katero se lahko vedno naslonijo.

Velikonja Almira

UPORNIŠKI DUH V BEVKOVI TRILOGIJI ZNAMENJA NA NEBU

Znamenja na nebu - je tridelna zgodovinska povest in Bevkovo najobsežnejše delo. Bevku so dajala pobudo za snovanje zgodovinskih povesti predvsem Pregljeva dela iz tolminske zgodovine. Ta dela so: Tlačani, kasneje Tolminci, Plebanus Joanes, v katerem je segel v duhovno stisko 16. stoletja in ob uporniški podobi vikarja Janeza Potrebuježa prikazal trenja domačega človeka. Pregljeva težnja, da bi z zapisovanjem preteklosti ustvaril podobo človeka svojega časa in svojih osebnih doživetij, je pri Bevku dobila še stvarnejšo podobo, saj je od leta 1920, ko se je vrnil v Gorico, tudi sam doživljal nasilje tujcev in trpljenje ljudstva. Ko je pisatelj iskal primerno zgodovinsko snov za svoje delo, ga je vodilo načelo: "gospodarji so minili, ljudstvo se je ohranilo." Bevkov glavni vir, da prikaže življenje in trpljenje svojih rojakov v prvi polovici 14. stoletja, je bila Rutarjeva "Zgodovina Tolminskega".

Zgodovinska snov je razdeljena na tri približno enake dobe: "Krvavi jezdeci" prikazujejo gospostvo tolminskih oblastnikov in njihovih vazalov in boje med goriškim grofom Henrikom ter ogleškim patriarhom do leta 1316. "Škorpijoni zemlje" nadaljujejo iste razmere, le da zdaj začanja trpeti in se upirati drugi rod, dejanje se premakne čez tolminske hribe v Gorico in furlansko nižino do Čedadu, Vidmu, Ogleja - ta del se dogaja približno do leta 1332. Tretji del "Črni bratje in sestre", se konča po letu 1349. Glavni dogodki v tem delu so napad kobilic, prihod lakote in groza kuge. Priči vseh muk in trpljenja sta dva plemiška rodova z mnogimi imeni. V sredo zgodovinskih dogodkov, pa je pisatelj postavil rod Florjana in Agate iz Modrejc s tremi sinovi in štirimi vnuki. Ta rod umira za svojo pravico in tuje koristi. Od vse družine ostaneta živa samo ženska, ki pričakuje otroka in moški, ustanovitelja dveh novih družin. Oba rodova veže Florjanov in Agatin najmlajši sin Toniš, ki se umakne gosposki, si steše koč v gorski divjini, premaguje težave in nevarnosti samote, včasih pade v roke gosposki, pa se spet reši ter daje zavetje in pomoč sorodnikom. V njegovi koči, ostane pri življenju Živka, najmlajši potomec vse družine, ki je begala za izvoljenim ženinom in mu rešila življenje in z njim imela otroka, a on ni mogel biti njen. Tako postane njen mož spokorjen

razbojnik in dosluženi vojščak Martine - ona ga je žalila, on pa ji je ostal zvest do konca. Tako se izpolni prerokovanje stare matere Agate, ki ji je trpljenje vzelo um in je v pesmi pela o hudih časih, ko

"Le ena mati, ki bo nosila,
na deveto bo ušla goro.

Prav ta pesem je povzela Živka in nazadnje se prav v njeni usodi uresniči. Ta pesem je vodilni motiv zgodbe, saj jo slišimo ob vseh nesrečah kot napoved gorja. Povest se godi v treh družbenih plasteh: med gospodo, kmeti in meščani in v trojnem prostoru: v tolminskem kotu, cerkljanskih hribih in na Furlanskem. V celotnem dogajanju gledamo zadnje utripe srednjeveške enotnosti in prva znamenja novega časa, ki v nemiru in razdvojenosti napovedujejo renesanso.

Posamezniki nastopajo namesto tisočev tolminskega ljudstva, ki so pod tujo gospodo prenašali svojo usodo, služili tedanji pravici in se upirali v nasilju. V povesti je pisatelj ob zgodovinske dogodke postavil ljudi kot trpeče in boreče se sile. Ti ljudje ne zmagajo na zunaj, toda njihova volja do pravice in sreče je tako naravna, močna in nedrželjiva, da se ponavlja iz roda v rod. Prikazano pa je tudi veliko dogajanje v svetu, njegova nasprotja, nedoumljiva spremenljivost usode, zloba in slepota, ki jo prinaša družbeni red nekega časa.

Zgodba se začenja vznemirljivo z napovedmi, prerokbami in pesmijo blazne žene. Dejanje se najprej giblje v eni sami črti, nato se razcepi na dva kraja, v nadaljnjem pa se razdeli na široko prizorišče, kjer človeštvo v vojskah in skupnih nesrečah prenaša trpljenje hudih časov. Občutek zgrešenega časa in nezasluženega trpljenja se prepleta kot spremljajoča ideja skozi vse dogajanje, uveljavlja se tudi misel o kaznovanju krivičnih in v minljivosti mogočnih. Nasprotja sveta, ki jih občuti trpeči človek in se v njih muči, se stopnjujejo vedno ostreje. Ko Štefana v največji bridkosti obidejo spomini na tisto, kar mu je pripovedovala mati Agata in kar je sam doživel v dneh bojnih pohodov, se vprašuje "Ali je mar Bog enim zapovedal: Upogni hrbet! - a drugim: Stopi na tilnik! Ali se glasi za ene: Ubijaj! - a za druge: Ljubi!. In vendar eni upogibajo tilnike in skušajo ljubiti s stisnjenimi pestmi in zobmi, da jim curki krvi tečejo čez obraz in se umivajo v njih kot v najčistejši vodi.

"Jakob iz Selišč pove Pavlu Bojanu: 'Napravite tako, vaša gnada, da ne bo gastalda ne biričev, ne biča, ne davka, ne desetine ne drugih dajatev, marveč samo nebo nad nami, sonce, rosa, dež in milost božja!'"

Skolar dopoveduje Tonišu: "Vi verujete, da je oblast od Boga; to je kriva vera, na grmado z njo! Oblast, ki je od vas, je tudi od Boga; oblast, ki ni od vas, je slaba in je od hudiča. In hudiču bi se morali upreti in s tem služiti Bogu. Ljudje pa so Boga zavrgli. Kristusa so zavili v zlato in škrlat on pa se jim je izmuznil in prišel k nam. Kristus je vedno tam, kjer so lačni, ponižani in teptani. Prevzetniki bodo udarjeni z uboštvom duha in z nečednimi boleznimi, njihovi sinovi bodo ponižani, njihove hčere se bodo vlačile po ulicah...

Živki se v božični noči iztrga iz srca: "dajte mir ljudem, da izpojejo pesem svojega življenja! Ne mešajte prepasani z mečem in v senci sulic, ne izzivajte jeze božje! Odprite vrata, stopite v mesto kot prijatelji, nato pojedite svojo pot..."

Zadnja misel govori o živosti zemlje in trdnosti človeka: "Taka je naša tolminska zemlja. Tepejo jo in bijejo, boli jo, da vpije in se zvija, umreti ne more, ker je večno živa. Znova se dvigne, rane se zacelijo, smeh se povrne... Vse smo potrpeali, grdo počenjanje plemičev in vojsk, robstvo, plenitev, kobilice in lakoto, kugo in smrt - mislil bi, da ni nikjer več človeka, a poglej nas, še nas je in še smejemo se po vrhu..."

Bajc Bogomira

Sartori Irma

PARTIZANSKA SANITETA NA PRIMORSKEM

V vsakem boju ali večji bitki so ostajali ranjenci, pojavil se je problem, kam z njimi, kako jim pomagati in s tem izpolnjevati načela, ki jih je predpisovala partizanska morala. V tistih okoliščinah je bilo nemogoče ustanoviti bolnico, ki bi lahko nemoteno delala, ki bi ranjenim in bolnim omogočila varno bivanje, zato so si pomagali s premičnimi bolnicami, ki so bile v zasilno zgrajenih barakah ali pa na domačijah skritih sovražniku. Zdravnik je moral sodobno opremo današnjih bolnišnic nadomestiti s svojo iznajdljivostjo. Uporabljal je preproste pripomočke, ki jih je dobil pri zavednih vaščanik.

Kako je moglo ljudstvo zbrati ves potreben sanitetni material, kje ga je dobilo, pa zdravila, hrano? Ko smo to vprašali bivše aktiviste na Erzelju, v Skriljah in na Ravnah v Vipavski dolini, so se z mislimi povrnili 35 let nazaj, znova podživiljali strah, ki so ga doživeli ob streljanju, se spomnili groženj ustašev in domobrancev, klanja, mogoče so se tudi vprašali, kako so kljub vsemu vzdržali in pomagali tovarišu.

Urbas Rozalija nam je povedala:

"... Nemci pa so me postavili k zidu in mi grozili, da me ustrelijo. Bilo je strašno. Najhujši je bil eden, ki je govoril hrvatsko. Končno so me izpustili, ne da bi kaj izdala. Zmigne z glavo in spet pripoveduje, kako je tovarišici Olgi rešila življenje. "Tisti dan, ko so odkrili bunker pod Vrtovčami, je bila ranjena tovarišica Olga v obe nogi. Dva mladeniča sta mi pritekla povedat naj tečem v Gabrje in od tam do potoka kjer je ležala tovarišica Olga nezavestna. Dobila sem jo z glavo v grapi. Prosila sem begunko, ki je šla mimo, naj mi jo pomaga izvleči iz potoka. Begunka se zaradi strahu ni ustavila, zato sem ji sama očistila rane, usta pa sem ji močila z vinom, ki sem ga imela s seboj. Nezavestna je mahała z glavo, rokami in nogami. Ubila bi se med kamni, če jo jaz ne bi držala tesno k sebi, kar pa ni bilo lahko, saj je imela 90 kg, jaz pa 50 kg. Sovražnik je bil približno 300 m proč - vsakih 10 ali 15 minut so streljali. Bilo je strašno. - "

Tovarišica Kobal (rojena Mesesnel) se točno spominja, da je bila bolnica na Erzelju ustanovljena 24. maja 1944, ker je na ta dan tudi ona sama zbolela. Pod vodstvom dr. Jožeta

Bežeka iz Kranja se je na hišni številki 1, v hiši Leopolda Terčelj zdravilo 17 ranjencev. To je bila bolnica Vipavskega vojnega področja "Vera", ki je delovala približno do novembra 1944.

Takrat so jo Nemci uničili, ker je bila izdana. V bolnici so poleg dr. Bežeka delali še dr. Dariška, Stankokurir, bolničarki Slavka iz Dolenjskega in Marija Kodelja iz Budanj. Komisar bolnice je bil Brankó iz Zgornje Branice, kuhala je Nevenka iz ctoka Visa. Mleko so dajali vaščani, razne priboljške, jajčka, kekse in maslo so prinašali tudi iz drugih vasi. Kruh so pekli po hišah. Največkrat so ga pekli v hiši zraven bolnice, kjer stane Slavica Praček, rojena Repek. Ta nam je povedala:

"... Sama sem mami pomagali pri peki kruha za ranjence, večkrat pa so tudi drugi partizani pri nas obedovali. Včasih sem šla v izvidnico za hišo, kjer je razgled na celo Vipavsko dolino. Ker sem bila tudi sama slabotna, mi je dr. Bežek večkrat predpisal zdravila in meso. Recepte sem oddala na gospodarski štab, kjer so mi, če so imeli, kar je bilo predpisane dali.

Kljub temu, da so nekatere bolnice obstajale samo 14 dni ali pa so ranjencem pomagali kar v enoti je bila zdravstvena pomoč nudena po najboljših močeh. V času goriške fronte je bila v šoli v Skriljah 12. septembra 1943 ustanovljena partizanska bolnica. Opremo zanjo so pripeljali s kamioni iz Gorice. Bolnica je imela več kot 30 postelj, zdravila pa so prejeli iz Gorice in Ajdovščine. Ob prihodu Nemcev so mnogi ušli v Gorico. En avtobus partizanov, ki niso mogli hoditi, so odpeljali po stomaški poti. Tam so jih zajeli Nemci. Valič Jožef pravi, da je pozneje zvedel, da so te ljudi pustili pri življenju. V bolnici je bil tudi neki Nemeč. Verjetno prav zato niso pobili ranjencev in zažgali šole. Nemeč jim je povedal, da so partizani z njim lepo ravnali. Nemci so prišli do bolnice pravzaprav šele drugi dan, 25. septembra 1943 iz smeri Postojna. Tedaj sta bili v bolnici Milka Saksida in Angela Zuckčeva. Pobrali so štiri ranjence in jih peljali na Brje. Tam so jih vrgli žive v vodnjak. Iz bolnice so pobrali tudi veliko zdravil. Bolnica je trajala le 14 dni, zdravila sta zdravnik Sokolov - bil je Čeh, morda Hrvat, mlajšemu zdravniku pa je bilo ime Boris. Za hrano in drug material so skrbeli vaščani.

Bilo je še veliko drugih sanitetnih postaj - bolnišnic, ki so jih Nemci uničili, bodisi zaradi izdaje ali naključne-

ga odkritja. Na mnogih domačijah pa so ljudje pomagali, ne da bi jih odkrili... Na Ravnah je bila v hiši Bavcon Marije, po domače Ovčarjeve, ambulanta (premična) že od jeseni 1943. Trideset ranjenih partizanov sta negovala dva bolničarja, eden od teh je bil Čermelj Alòjz iz Vrtovina, ki je ambulanto tudi ustanovil. Ranjene borce je večkrat obiskal zdravnik Furlani iz Ajdovščine. Od vseh ranjencev je umrl samo eden. Kmalu se je ambulanta preselila v Železnik, v hišo in od tam naprej v neki bunker na Čaven, tja pa zato, ker je bila izdana. Nemci ranjencev niso našli in so zato napadli zaselek Ušaji.

Ko smo tako spraševali, poslušali odgovore, ko smo prebirali Okrvavljeno rožo, Partizanskega zdravnika, Ogenjca, smo ugotovili, da imamo v partizanski saniteti napačno mnenje. Ta ni bila prepuščena naključjem in sreči. Vse je bilo organizirano: zbiranje materiala, hrana, konspiracija bolnišnic, saj sovražnik ni upošteval nobenih predpisov, dogovorov. Tudi operacije so bile izvedene z natančnostjo in popolno sterilnostjo. Če za uspešno operacijo ni bilo pogojev, je niso opravili, ranjenemu so pomagali kakor so mogli.

Kakor ima naše samoupravljanje svoje korenine v NOB, tako ima tudi naša današnja medicina in skrb za človeka svoje začetke v partizanski saniteti. Ljudje, ki za Hipokratovo prisego mogoče niti slišali niso, so se zavzemali za življenje tovariša in mu v vseh pogojih pomagali.

Mihelj Milojka
Raspor Blanka
Černigoj Ksenija
Praček Andreja

MOGOČ: BOŠ KONČAL KOT ŠKOLJKA NA MIZI
ANGLEŠKE KRALJICE

Vsi smo bili rojeni v porodnih krčih, vrženi smo bili na svet in prisiljeni smo bili živeti. Bili smo rojeni kot sadovi ljubezni, neumnosti naključja. Mene je mati rodila kot majhno školjko, šele po tem sem zrastel.)

Nihče te ni vprašal, ali hočeš živeti, bil si pač tu. (Matere so negovale in dojile svoje školjke, pse mačke in klovnove in ti so prično rastle.)

Očetje so delali v tovarnah, da smo lahko jedli in spali, matere pa so nas poklicno ljubile in vzgojile. Kazale so nam poti in odtirale skrivne stezice. Že zgodaj so nas navajali na bližnjice: "Otrok moj, uči se, ne pusti se imeti za norca." Če si bil "Dober", si bil prismojen. Ukradli so ti dežnik, in če ga ti nisi ukradel v povračilo nekemu drugemu, si bil pač naivna prismođa.

"Ne bom ga ukradel", si zatrjeval, tvoj oče pa: "Mama, vsi delajo tako, ti in tvoji ideali, daleč ne prideš z njimi."

Ukazali so ti, da se moraš učiti, izobraževati. To je bilo pomembno, pravzaprav najpomembnejše. (Otroci, zapomnite si, vaša naloga je učenje, naučite se slepariti, da pridete lažje skozi življenje", nam je govoril ravnatelj). Več ko znaš, več veljaš in več znaš!" so ti govorili in ti si jim verjel ali pa moral verjeti. In naučil si se brati, pisati, računati.

Rekli so: "Tako postali ste fantje in dekleta. Iz pridobljenega znanja boste izhajali naprej!" Spoznal si še slovnična pravila, dajel si pojem diktature proletariata in spoznal integrale (tudi Kosovelove). Toda, kje si bil ti, ti drobna školjka, pes ali mačka, kloven. Nihče ni poiskal duše, srca v tebi. Nihče te ni vprašal "Čemu živiš, ali kam greš?"

("Mi vas ljubimo in hranimo, oblačimo, šolamo! Kaj nam vračate, nehvaležneži?")

Imel si mater po dolžnosti, imel si očeta - po dolžnosti, opravljata svoje funkcije? Materialno - idealno. Učita te delati, živeti, pridobivati, imeti in nekaj veljati. (Skozi življenje gremo kakor konzerve, ko nas pregnetejo in stlačijo v pločevinaste kalupe, pritisnejo žig na ovojno pločevino: delavec, sanjač,

arhitekt, kurba, postapač, strojepiska, zdravnik, kriminallec (ta bo se el v zaporu, posiljevalec (ta tudi), zapiti umetnik, direktor. Tako pravijo, da je prav, tako da mora biti ("Pustimo sanjarjenje, vrnimo se na realna tla!")

Široko ustimo se: "Ko homo začeli protestirati, takrat se nas bojte!" Tako tulimo in kričimo že dolgo. O tem govorimo ob kozarcu vina ko klepetamo v parku in si pravimo: "Ja, res bomo začeli! Hočemo naš human svet!" Takrat naj se nas ustraši vse živo, zakaj mi bomo klali in rezali, pulili lase, čistili črevesja. Zasadili vam bomo klistirje v želodec, popili vam žolč in zobe. In ko boste tako ubogi in uničeni, se bomo usedli na kup dreka, ki bo ostal za vami in zmagoslavno zatulili: "No, zdaj pa imate! Cvet prihodnosti bo rasteł na dreku preteklosti!" Kaj se smejete in tako nerodno hihitate. Smo vas mār prestrašili. Ne bojte se. Nič žalega vam ne bomo storili. Mi smo pohlevni psi, ki le cvilijo. Tako ste nas naučili. Če smo govorili po pravici, vam ni bilo prav. (Tak šmrkavec bo meni govoril, kdo ima prav in kdo ne.)

Naučili smo se hinavščine, lepše gremo po poti vzporedno z vami. Učite se na naših izkušnjah, otroci ali morate vse sami preizkusiti?) Tako gremo z vami. Sami priznavate napake, ki jih delate. Pa vseeno, silite nas na vašo pot, moramo hoditi po vaših stopinjah.) Kako je ta mladina pokvarjena, ali sploh vedo, kaj je iskrenost?)

Vsi smo bili vrženi v svet in prisiljeni živeti. Mogoče boš končal kot školjka na mizi angleške kraljice, jaz kot pasja konzerva. A listveno ni to, kako boš končal, končal boš.

In ko stopamo mi, konzerve v življenje, vi z boljšimi žigi in mi s slabšimi, prosim vas, tolčite nas po gobcih iskreno, ko bomo lajali za vami.

Zvon temne jeseni
je oznanjal mojo
sinjo mladost.
Krizanteme so tako opojne.
Iskala sem sebe
na rjavem polju
- pogorišču sanj.

Dišalo je po mladi travi
čutila sem pot svojega telesa.
S prsti sem dotikala praznino
jeze in sovraštva.
Umirali so plameni mlade trave.
Lupina je krhka,
zdrobila se bo v neskončnost
omejeno s smislom najinega življenja

Bridki vzdihli so se kotalili po nemi strugi.
Utrujeni so vstali in gledali za tokom.
Pričakovala sem srečanje.

Macesen cveti in kaplje krvi
padajo na moje čelo.
Obešenci ne morejo posrkati bolečine.

Imela sem rožo v laseh
Petelini so oznanjali zarjo.
Dolgo je ni.

Sestra daj mi roko
da bom vedel kaj je sreča!
Daj mi vino, da pozabim bedo
in solz, da se razjočen nad njo.

Črni konji jadrajo s temo
bogovi so jim dali zlata kopita.
Šla bi za njimi v bolečo temo;
stojim tu, ne vem kam.

Beli človek je seciral žabo. Ušla mu je
izpod noža in skočila meni v naročje.
Pustila mi je trpki občutek polzenja.

Dovolj je,
da pobereš črepinje novoletnega blišča
da odpreš sheme svojih misli
da prestrežeš njihove atome
da izpiješ kozarec tujega brezna
da napolniš podobe novega časa
da poklekneš, pred lastnim mozaikom
in postaneš nepomemben.

Klovnu so prerezali trebuh.
Ker je lagal so rekli.
Potem je bežal
mimo starega doma
sredi puščavskega peska
na eksotičnem soncu
si je poiskal zapuščeno gnojišče
in se zavil vanj.
In ni hotel ven.
Tam je umrl, ker so mu prerezali trebuh.
Kupite si raje travo, so rekli in odšli.
Ne maramo krave, krava ni za ljubezen.

Vodopivec Alenka

Horizontale se zapirajo
akvarij je napolnila plodilna tekočina
majhna riba zori v njem.
Jokala bi in s krikom prevpila jekleno sonce:
Pozor, odgrnite zastor
predstava se začinja.

Nenavadno bežijo besede
in novi akordi napajajo prostor -
blaznost akordov!
Rdeče pike se spajajo s tvojo lepoto v krvi.
Naselil si svoja polja v celem notnem črtovju
ZAME BO PROSTOR V NASLEDNJEM!

Reka je preplavila tvoja notna črtovja
zlati obodi na posušenem klasju radovednosti
kameleoni so naselili dvorane
na mestnem križišču so postavili spomenik laži
plešejo okrog tvoje podobe.
ti pa
kakor, da si bog!
Toliko besed je treba razumeti
izpeti njihovo praznino
da postaneš bog
ti jih nisi-
reka je preplavila tvoja polja.

Vodopivec Alenka

T A N O Č

Ta noč je zadnja
Jutri zasiže dan brez imena.

Kot lutka bom odprla vrata
in stopila čez prag neizživetega včeraj.

Razsekal si me na koščke
to noč...
in pustil, da so izkoriščali
svojo visoko pesem.
V megli je samotni macesen
igral na harfo
in poslušal odjek moje strune.
Oddaljil si se za stopinjo
in prisluhnil tej harmoniji glasbe
neznane tvojim ušesom.
Potiho si se obrnil
in izginil v megli

Macesen se je sklonil,
pobral košček mene
in z nežnostjo
izmel tvoj poljub za slovo.

S R E Č A

So trenutki ko pozabim nate in so trenutki, ko te ni. Stoletja samote in žalosti. Zagrinjaš svoje temne oči s črnim pajčolanom, iz njih sije ponižanje, zaničevanje, sovraštvo. Ubil sem te! Nikdar te nisem pričakoval, prišla si nenadoma, tiho in negotovo si stopila v mene. Sovražim, nisen te spoznal. Tepel sem te, pljuval in preklinjal -- preveč si mi hotela dati.

Nisem te spoznal. Čakal sem te v temi, bal sem se tvojega obraza in tvojih oči. Bojim se neznanega. Ustvarjal sem te počasi, nezavedno, dolge prazne dni, toda, ko si zasijala, sem se ustrašil tvoje svetlobe, tvoje popolnosti in te začel košček za koščkom uničevati. Ranili so me ti koščki in ostajajo brazgotine, večni spomini in praznina. Vem, da morem te pomovno ustvariti, ti se ne vračaš, tvoja pot se vleče naprej, odšla si med milijone ljudi in milijoni te uničujejo. Vedno znova, počasi in nezavedno. Za seboj puščaš praznino, ki je ni mogoče izpolniti.

Odšla si, pospravljam prestor v katerem si bivala, prestor, ki ga nikoli več ne bom pospravil. Iz praznine jočejo tvoje zemne oči, solze mi polzijo po licih v neskončnost. Ostajam poražen, na poraze sem navajen in ta je drugačen od drugih. Izgubil sem s tabo, sreča!

MOJE DROBCENE LJUBEZNI

Kakor čudežne vonjave se vame vrivajo podobe v majhnih nejasnih slikah, pripete v vsakdanu mojih korakov, drobcene ljubezni, da mi skrivnostno pričarajo posebne užitke in pretrgajo sanje v katerih sem se še pravkar izgubljala, ali pa so kot sončni žarki, ki so pomotoma zašli med temno zaveso oblakov. Takrat se hipoma moje hrepenenje spremeni v čisto drugačne zvoke, ki popolnoma preoblikujejo način mojega čustvovanja.

In za čuda iz teh majcenih ljubezni (če jim smemo reči "ljubezni") nikoli ne vzbrsti tista v stihih tolikokrat opevana ljubezen.

V neštetihi nočeh jih začutim v svojem odblesku, kakor svetle utrinke, ki so se iztrgali nebu, vsaka po svoje in drugače od prejšnje se razstaplja v prostoru nežnega pričakovanja.

V imenu neke ljubezni podarjam, tako skrito za tančico morje nasmehov in pogledov z neštetihi obrazi v očeh. Zapolnim se z mislijo, da sem končno našla to svojo drobceno ljubezen na nekih ustnicah in pogledi ugašajo in znova vztajajo. Tokrat vztrepetam kakor bilka v poletnem vetru, le da okrog mene v listju zašumi po sreči.

V sanjavih urah, lepih in kratkih, kot je cvet vijolic, se duši ponuja radost, ko si žejno želim, da bi poznala prgišče njegovih misli. Sprehajam se po brezkončnih bulvarjih v vseh izložbah je razstavljen njegov portret in s kredo pišem njegovo ime na siva pročelja hiš. Še preden se zavem, da sanjam ti trenutki izginejo tako hitro in bežno, kot so prišli. Potem zopet čakam, da me nekega dne znova obide sladka ljubezen in mi podari mikavne znamenitosti, ki kot magnet privlačijo moje hrepenenje.

Včasih odhajam po neštetokrat prehojenih poteh z upanjem, da si pričaram v nekem obrazu drobceno ljubezen, da mu podarim svoje majhne nežnosti in ga z močjo svoje lepote uročim, da me bo potem oboževal takšno kakršna sem in zidal templje povsod kjer bo stopala moja noga. Razočaranje, ker ga nisem našla se v vrnitvi potihoma naseli vame. In sama niti ne vem, da mi je tako ljubše, ostajajo mi samo misli, dragocene, kot so kitajske vaze iz nekega davno minulega stoletja.

Včasih iz sebe izluščim ljubezen, ko srečam tujca na ulici, ob pogledu nanj začutim razburkane valove, ki budijo domišljijo iz otopelega sna. On pa gre mimo s svojimi skrbmi in radostmi, s svojim življenjem.

Nezavedno nosim v sebi, kot prisotnost pisanega metulja na valujočih travnikih, tudi tisto ljubezen, ki jo včasih imenujemo prijateljstvo. Z nekim posebnim nadihom tožim prijatelju o tegobah neznanega življenja, ali pa z njim burno praznujem, da se naslednji dan sosedje pritožujejo. Takrat me preplavi spoznanje, da je tudi to ena izmed zvezd v vsemirju drobcenih ljubezni.

V nekih trenutkih hočem nekoga ljubiti, kličem misli, da bi obudile ljubezen, trpim in sem nakopičena sreča, ko sprašujem o njem pri prijateljih, ki so tudi njegovi prijatelji in preden izgovorim vprašanje razmišljam, kako biga postavila, da bi zvedela čimveč in da bi zvenelo brezbržno in nepomembno.

Ljubim tudi tedaj, ko vpijem, da sovražim.

Ko se ta neizmerna stavba drobcenih ljubezni poruši in se kamenje odkotali daleč, predaleč, da bi ga mogla prinesiti nazaj, tedaj odmeva v meni neizmerni trušč prepojen s prahom in peščenimi zrni, pred očmi se zagrne zavesa in nekaj časa ne vidim niti pedi pred seboj. Polagamo se mi začne vid vračati, da lahko zopet začnem na starih temljih graditi nove drobcere ljubezni, mrtve pa zaklenem v grobnico spomina.

Myriame

Te oči,
ki strmijo vame --
kako nedolžne so!
Kot dve majhni piki
skačejo sem ter tja,
kot atomi pri kemiji,
in živa bitja pri biologiji.
Kako trepečejo in upajo
na odrešilno besedo.
Prav potihlo prosijo.
Toda jaz jih ne slišim.
V meni je ukaz.
Naj pogubin ti dve piki.
A jaz bi raje zajokala
in jih stisnila k srcu.
Toda, kot grom prihaja
beseda: "Uniči!"
Zbojim se zase,
zemižim in -
ubijem.

Tedi

Nič krat nič
je vedno nič
in nič plus nič --
je še vedno nič

Na cesti mrtva krastača,
ljudje hitijo na delo,
mlad par se poslavlja,
rodil se je otrok brez matere in očeta,
pijanec se vrača iz nočnega pohoda,
žena joče na robu postelje,
po travnikih posipajo gnoj,
smetarji nalagajo plesniv kruh,
mlad fant popiva v kavarni --
ROMANTIKA POMLADNEGA JUTRA.

Nosil je srce v rokah,
pa mu ga je lepega dne mačka pojedla.
Od takrat je hodil po betonskih travnikih
in ponujal tujcem kamen s svojih rok.
Ukradli so mu kamen in izklesali smrt.
Hodil je bos in v rokah ponujal srečo.
Oropali so ga in mu v roko dali sabljo,
v srce zasejali sovraštvo in srečo zdrobili v prah.

Pavlica Nataša

SRAČJI GLAS

Združenje pesnikov
(ne pesnic) 2. b razreda

leto 1979

ANTOLOGIJA POEZIJE

MOTO

Mlada sraka na veji sedi
misli da ustvarja,
pa le kriči.
Iz gozda mati sraka prifrčala,
malo srako odpeljala,
v sračjo gimnazijo,
se učit poštevanko

Ti, ki vir trpljenja si za mè
ti, ki krotovičiš mi srce,
cveke mi pomnoži,
daj mi opomin,
da vedno nate bo ostal spomin.

Videl sem muho
bila je debela,
okrog pasu je steznik imela,
videl sem črva,
bil je suh
v ustih je imel star kruh.

Imel sem deklo,
ki me ljubilo je.

Toda šla je preč
in njene ljubezni ni več.

Toda jaz se ne dam,
saj že drugo imam. (Stara lajna)

Stara kavarna, miza
dva stola sreča
dve čaši vino
TI in ob tebi
prazen stol (Stara lajna)

DR. ROMAN je dobro čtivo,
spolzek je kakor milo,
iz trafik ga razgrabimo
in ga z užitkom preberimo (1 x 1 = 2)

Lepa si ljubezen moja
- tvoji lasje...
šampon dan na dan
- tvoje telo...
soled
- tvoji nohti...
kolekcija NARTA
nasploh,..
in oh. (Slonova miška)

J U L I J A

Zinemannov film je mojstrovina in "Julija" tvori s "Človekom za vse čase" jedro njegovega ustvarjanja. "Julija" je film o prijateljstvu in veliko bolj kot o prijateljstvu - o nacizmu. Zinemann se je vključil v krog avtorjev (Bergman: Kačje jajce, Foss: Kabaret, Papić: Rešitelj, Bertolucci: 20. stoletje), ki nacizem ne prikazuje kot politično gibanje s Hitlerjem na čelu, ampak kot ideologijo, kjer je dovoljeno vse za dosego cilja in mističnega povečanja.

"Julija" je poezija in boj. To je film o življenju, upanju in veri v človeka. Zinemannu predstavlja zgodba le osnove, na kateri gradi. Na trenutke jo zamemari in se popolnoma preda čustvam in občutenju. Zgodba filma ne omejuje - popolnoma vseeno je, ali je Julija resnična oseba ali le Lillianina vizija. To ni film zaradi filma, ampak zaradi gledalcev. Z njim se gledalcem ne približa, temveč jih prisili, da se vključijo v dogajanje.

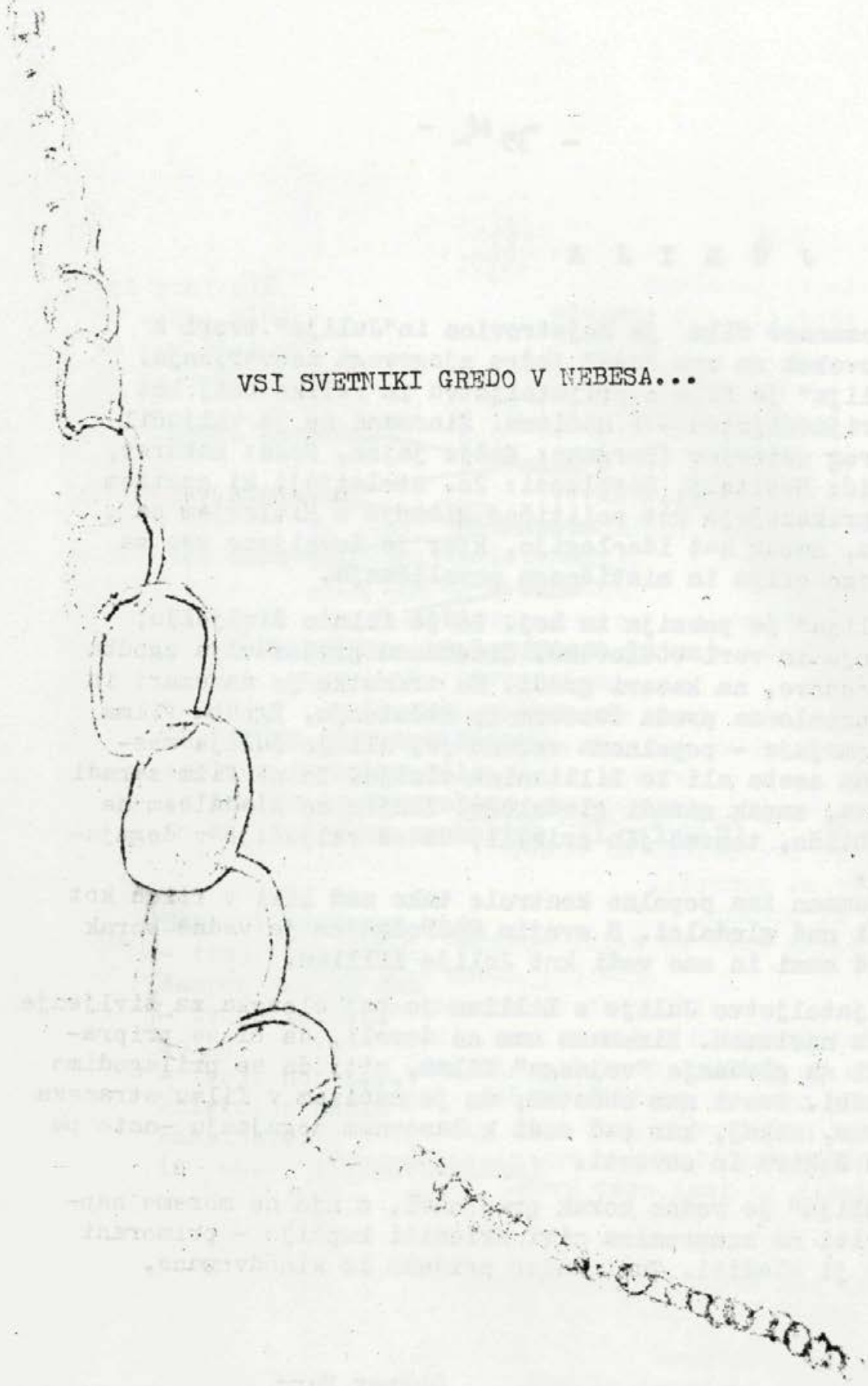
Zinemann ima popolno kontrolo tako nad liki v filmu kot tudi nad gledalci. S svojim sporočanjem je vedno korak pred nami in nas vodi kot Julija Lillian.

Prijateljstvo Julije z Lillian je boj človeka za življenje in z nacizmom. Zinemann nam ne dovoli, da bi se pripravili na gledanje "vojnega" filma, niti da se prilagodimo zgodbi. Pusti nam občutek, da je nacizem v filmu stranska stvar, nekaj, kar pač sodi k časovnem dogajanju - nato pa nas šokira in osvesti.

"Julija" je vedno korak pred nami, z njo ne moremo napraviti ne kompromisa niti skleniti kupčijo - primorani smo ji slediti. Tudi kadar pridemo iz kinodvorane.

Gašper Marc

VSI SVETNIKI GREDO V NEBESA...

I Z V I R

GLASILO ČOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

1978/79 - št. 3

UREJA UREDNIŠKI ODBOR:

Nataša Pavlica
Milan Šelj
Tea Stibilj
Mirjam Trampuž

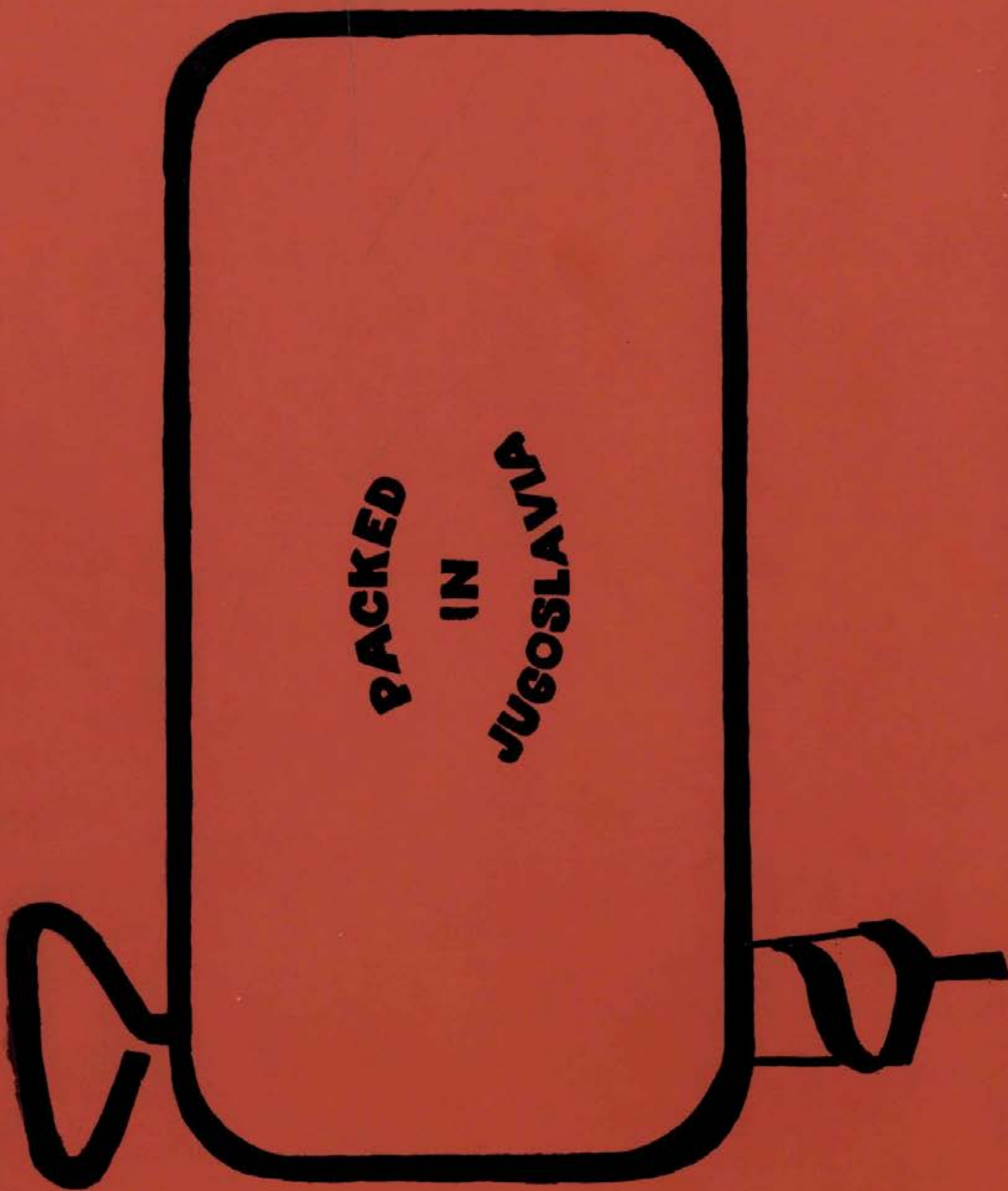
SODELAVCI:

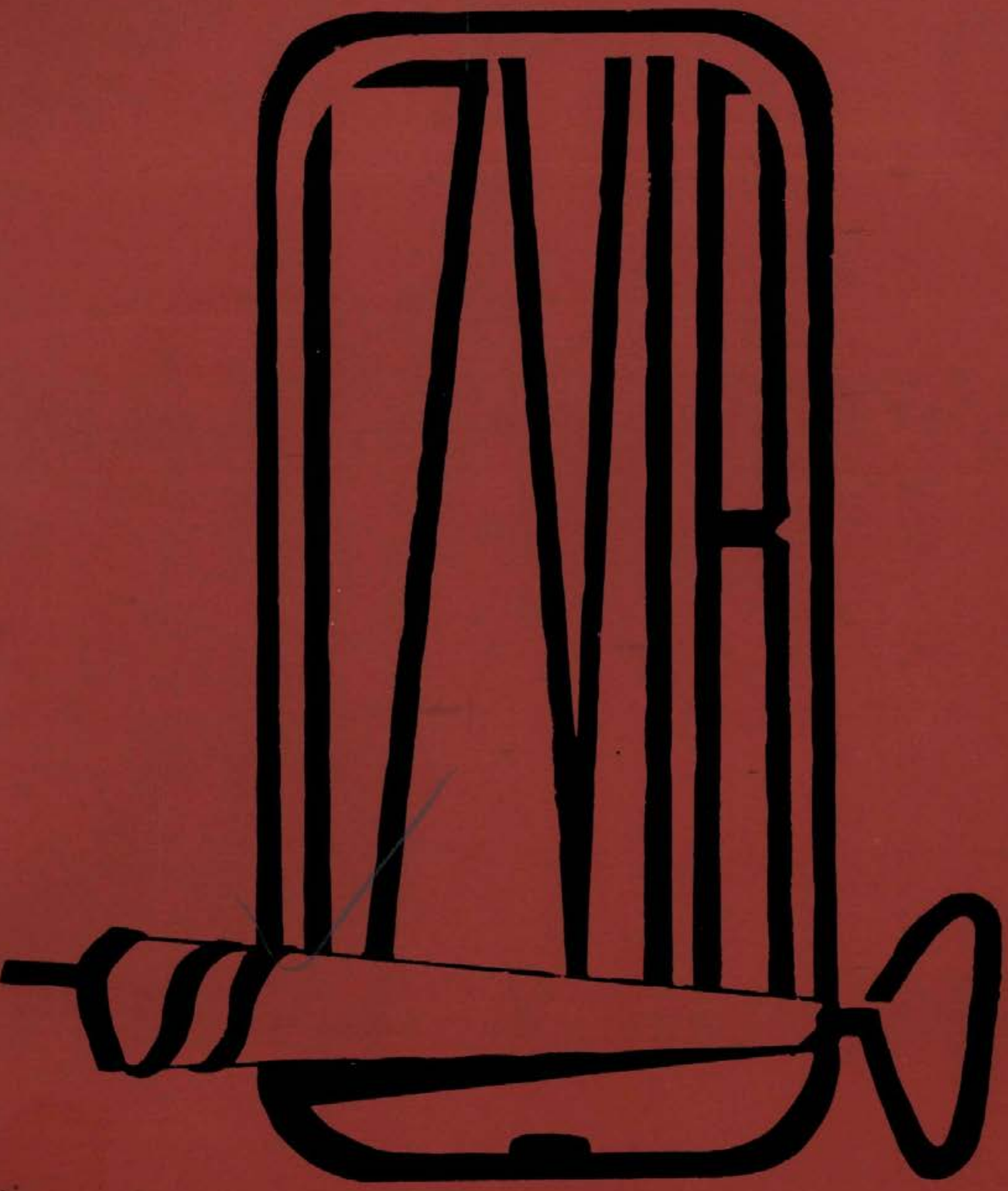
2.b razred
Gašper Marc
Nataša Pavlica
Tedi
Myriame
Klara
Vodopivec Alenka
Nives Batagelj
Milan Šelj
Tea Stibilj
Milojka Mihelj
Blanka Raspor
Ksenija Črnigoj
Andreja Praček
Zlata Marc
Irma Sartori
Bogomira Bajc
Diana Koloini
Almira Velikonja

PACKED

IN

JUGOSLAVIA

Četrta številka I Z V I R A -

- poslovali naj bi se z lepimi in
vzpodbudnimi besedami od četrtošolcev,
ki odhajajo v "življenje".

- pregledali naj bi delo v šolskem letu
1978/79 in dokazali, da
smo že živeli, da živimo.

KAKO SMO DELALI MLADINCI

Predsedstvo MO je že v začetku sklenilo, da mora v svoje delo pritegniti čimveč članov. Želeli smo vključiti tudi oddelek živilske poklicne šole, kar nam je v začetku uspevalo - v predsedstvu je bil tudi njihov delegat - kasneje pa je zaradi ure kosila in njihovega urnika to sodelovanje obstalo. Vendar mislimo, da bi morali naslednje leto nadaljevati z razvijanjem sodelovanja med gimnazijci in poklicno živilsko šolo, ker so pokazali zainteresiranost za naše delo. Prav tako bi morali razvijati sodelovanje z MO, v katero so vključeni učenci s poklicne šole. Letos je bilo to teže zaradi časa, toda kakšna ura bi se že našla - vsaj za kakšno športno srečanje. Že takoj na začetku smo se srečali s problemom informiranja, kajti dobro informiranje naj bi bil predpogoj za delovanje MC. V ta namen smo tudi kljub temu, da ima vsak razred svojega delegata, katerega dolžnost je, da poroča o tem, kaj se dogaja na sestankih, še dodatno obveščali učence s pomočjo stenskega časopisa. Prepričani smo, da je bilo informiranje na dovolj visoki ravni, da bi bil lahko vsak razred - torej vsak učenec obveščen o delu mladinske organizacije. Tako ne bi smelo priti do očitkov o zaprtosti predsedstva. Drug problem seveda je, če se delegati ne udeležujejo sestankov, ne poročajo v razredih in se učenci ne potrudijo ozreti na stenski časopis.

Želeli smo tudi aktivirati referente za izvenšolsko dejavnost, ki so ostali brez dela (to je odvisno od razreda - ponekod ti vodijo evidenco, kje se je kdo udeleževal, katere akcije se je udeležil).

Bili so trije sestanki, na katerih pa ni število udeležencev presegalo polovice števila vseh, ki naj bi se sestanka udeležili. Krivda je bila mogoče v še ne natančni opredelitvi dela oz. nalog, ki bi jih ti opravljali, delno pa tudi v pomanjkanju odziva razredov, da bi nam pri tem pomagali. Imamo stenski časopis, ki ga je letos urejala pretežno predsednica. Mogoče smo zaradi tega včasih pozabili opozoriti na pomembne praznike in jubileje. Morala bi bila to naloga referentov za izvenšolsko dejavnost.

Pogovarjali smo se tudi o delovni akciji, ki bi jo izvedli ali v okolici telovadnice ali za čiščenje Lokavščka - toda ker tudi za to ni bilo zainteresiranosti (delovno akcijo smo predvidevali na soboto dopoldne), je ostalo le pri po-

govorih. Še vedno obstaja največja težava v tem, kako nekatere razrede prebuditi. Voljo nam dajejo tisti razredi, ki so aktivno sodelovali vse leto.

Organizirali smo foto-tečaj, ki je deloval kot foto-krožek, vodil pa ga je Ivo Boscarol. Krožek je prenehal delovati v trenutku, ko bi nujno potrebovali temnico za razvijanje. Pogovorili smo se že, da nam bo hišnik izdelal temnico v trim kabinetu in bi tako krožek nadaljeval z delom. Potrebovali pa bi mentorja in bi, če je prof. Tomažič preobremenjen, da bi lahko prevzel mentorstvo v prihodnjem letu, predlagali, da se šola obrne na Iva Boscarola. Potrebovali bi tudi mentorja za likovno sekcijo, za katero je veliko zanimanja. O številu interesentov nam je lahko pričala razstava učencev, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo. Pripravili so jo učenci sami v novembru. Zahvaliti se moramo Osnovni šoli Borisa Kidriča v Ajdovščini, ki nam je posodila panoje.

Organizirali smo tudi plesne vaje in to začetni in nadaljevalni tečaj, ki je bil v domu JNA. Vse je bilo lepo: obisk, organizacija in rezultati.

Mladinska organizacija je letos organizirala osem plesov (enega so 4. letniki ob brucovanju) kar je precej kljub težavam, ki smo jih imeli s prostorom. Mnenja smo, da nismo tako obupni, da bi nam morali zapreti vrata. V celi Ajdovščini, ki ni tako majhno mesto, ni prostora, kjer bi OO ZSMS ŠC Ajdovščina lahko organizirala ples za svoje člane. Pripravili smo tudi kviz tekmovanje za svoje člane SKOJ - ZSMS. Samo čestitamo lahko vsem, ki so se vestno pripravljali in dosegli tudi uspehe na tekmovanjih: v šoli, v vojašnici in na občinskem tekmovanju. Tudi sodelovanje z JLA je bilo na zadovoljivi višini. Z njimi smo se pripravljali na dvoje kviz tekmovanj, bilo je cela vrsta športnih srečanj, proslav ter sodelovanja ob armadnem prvenstvu, ki je bilo v Ajdovščini in Vipavi.

Organizirali smo tudi ogled razstave v Narodni galeriji v Ljubljani in obisk gledališke predstave.

Udeležili smo se tradicionalnega pohoda na Nanos, kjer je sodelovalo v tekmovalnem delu šestnajst ekip, pohoda pa se je udeležilo okrog 60 učencev. Deset naših učencev se je tudi udeležilo proslave na Ravnah na Koroškem ob odhodu štafete mladosti, medtem ko se proslave v Čepovanu ni udeležil nihče (prijav ni bilo).

In o čem smo še razpravljali na naših sestankih? Spremljali smo priprave na lo. kongres in ob tem uredili stenski časopis (tu so se odrezali prvi letniki), pogovarjali smo se o

možnostih sodelovanja z vojsko in ostalimi OO ZSMS; analizirali smo problem delovnih akcij, problem informiranja mladih, problem aktivnosti in interesov učencev na gimnaziji v današnji družbi. S pomočjo tov. ravnatelja smo izvedli tudi razpravo o usmerjenem izobraževanju. Obravnavali pa smo tudi disciplino učencev, njihovo resnost in objektivnost pri ocenjevanju ter spremljali realiziranje mladinskih ur. Mislimo tudi, da bi kulturna sekcija, ki so nam jo "odsvetovali" že takoj na začetku, drugo leto le potrdila svojo potrebnost.

Silvana

ZSMS NAM DAJE OBCUTEK, DA SMO TUDI MI POMEMBEN

ČLEN V VERIGI SAMOUPRAVLJANJA.

ZSMS NAJ BI POVEZOVALA VSO MLADINO, KREPILA BRATSTVO

IN ENOTNOST VSEH NARODOV.

POGOVOR Z MILKO PODGORNIK, BIVŠO SKOJEVKO

Povedali so nam, da ste delovali v organizaciji Skoja. Prosimo vas, da nam poveste nekaj o tej organizaciji in o vašem delu v njej.

Kdaj ste se včlanili v Skoj?

- Včlanila sem se leta 1943 - stara sem bila 15 let.

Ali je bil lahko vsak član te organizacije ali si moral imeti za to posebne zasluge?

- Vsak ni mogel postati član Skoja. Najprej je moral pokazati določeno aktivnost, na osnovi katere so ga že organizirani aktivisti predlagali za sprejem.

Kako ste bili sprejeti v Skoj?

- Že prej sem bila aktivna - moje sestre, ki so začele delati v organizaciji Skoj že leta 1942, pa so mi bile za vzgled. 1943 pa so sprejeli tudi mene.

Kakšne so bile vaše naloge?

- Organizirali smo razne akcije, skrbeli za saniteto, obveščevali o premikih sovražnika. Naša naloga je bila tudi pritegniti mlade ljudi v organizacijo in k aktivnemu delu.

Kakšno pa je bilo delovanje na področju kulture?

- Organizirali smo veliko mitingov in raznih prireditev, od katerih se najbolj spominjam podelitve zastave južno-primorskemu odredu 1943.

Kdo vam je dajal naloge?

- Imeli smo redne sestanke. Sestajali smo se izven vasi in tudi v vasi, ko ni bilo sovražnika.

Kakšno je bilo delovanje mladine po vojni?

- Mladina je morali biti še vedno dobro organizirana, saj je bilo treba obnoviti domovino. Še vedno sem bila aktivna in z osemnajstimi leti sem bila sprejeta v partijo. S koncem vojne težave niso prenehale - še vedno je bilo čutiti trenje v državi - posebno zaradi informbiroja.

Kaj pa vi menite o današnji mladini in njenem delovanju?

- Takrat smo bili mladi bolj povezani - bili smo doma. O mladini danes nimam slabega mnenja, saj so aktivni - vendar bi jih moral nekdo bolj organizirati in povezovati. Menim, da imajo mladi voljo do dela in so aktivni, vendar bi morali k aktivnosti pritegniti več ljudi.

Milojka in Blanka

VKLJUČENOST V ZSMS JE ZA MARIKOVA FORMALNOST.

ČLANI SKOJ-a NA BI BILI NAŠ VZGLED.

NEDOKONČANA PESEM

O njegovih rokah
bi lahko napisala pesem
samo deset prstov imata,
ki povedo več,
ko tisoč ust hkrati

Na njih ni sledu počasi
ugašajočih cigaret
v temačnem kotu kavarne
ne dobiš sledu
o mnogih popivanjih
in kozarcih vinjaka

Obraz je vesel
in misli so skrite našim očem.

Ti potuješ čez nebo
in moja duša hiti za tabo
ne da bi slutil te vezi

Svetla sled letala
se izgublja
zdaj le še oblak si,
ki se razblinja

zdaj le atom
zdaj nič več

Tea

Zdaj je bolje,
zdaj, ko tu si,
ko te čutim poleg sebe
ko vem, da nisem več sama.

Samota ubija
počasi, a vztrajno
venem med njenimi rokami
jočem po tebi
pišem pesmi zate
sanjam o tebi.

V I H A R

Včasih dobim krila,
ki me odnesejo v nebesa.

Včasih v kretnji zastanem
in mislim, kaj naj bi storila.

Včasih, ko luč ne gori
in ko ne poje ptica,
ko mir je povsod,
divja v meni vihar,
ki ga ob zori jutrišnjega dne
ne bo več

Tea

DAN ZABAVE 78

Tako. To bi torej bilo.

Skopala sem se in spravila s svoje površine vso to prekleto umazanijo.

Gospe in gospodje, vsi dobre volje, odpirajo z vso pravico poštenjakov svoje nabasane denarnice, kajti ura je že pozna, vzdušje na višku. in nikomur več ni mar denarja.

Žrejo čevapčiče, ražnjice, kalamare, lovski golaž s polento, srnjaka, vino teče v potokih, ves trg je že bel od odvrženih nesrečnih srečk in vstopnic, okrog dreves se valjajo plastični kozarci, papirnati mastni krožniki, Slak igra Oprosti mi pape (da veliko je tega, kar bi bilo treba oprostiti), nad mestom se v tisoče iskric razpršujejo rakete ognjemeta, rdeče, modre, rumene, skozi park gre vojaška patrola z orožjem v rokah, vrtiljak za marketom se noro vrti.

Ura je 8. zvečer, prvič danes gremo jest, sodelavec hoče izkoristiti bon za hrano... Ko sedem pod loo-letno drevo se zgrudi poleg mene pijan, izpit starec, njegova glava prileti na mojo torbo, sicer bi treščil v beton. Obleži tam, naslonjen na zid in moje noge. Vidim, da mu nič ni, kaj naj napravim z njim? Smili se mi. Zaslišim klice: "Daj sem oranžado, da bo skožlal svinjarijo!"

"Še dobro, da je padel v njeno naročje; ha pijanec že ve!"
Hoj, brate, te noge ne držijo več? Pa saj je še zgodaj!"...

Na srečo pride kolega, starca spravi nekaj korakov stran in ga prisloni k zidu.

Jem sadje, saj ne, da ni dobro, ampak par metrov stran ženska pobira kruh iz kante za smeti.

Ves dan sem prodajala vstopnice s prijatelji, vse je teklo v hitrem tempu.

Koliko vstopnic hočete, po dva tisoč so, ja, veljajo ves dan, ne otroci ne plačajo, tu imate vstopnice, Boris dajmi dva jurja ven, izvolite. Tek do bencinske menjat debel denar v drobiž, tek na turistično po novih tisoč vstopnic, tek do bifeja po koka kolo, tek k Mirotu po navodila, odmakni pregrado, da se bodo Slaki zapeljali s svojim kombijem na trg, postavi jo nazaj, spusti skozi Kralja, zapomni si funkcionarja; on ne plača, vojska gre zastonj...

Denar, nabasan v posodice, tisočaka, desetisočaki, petdeset, stotisočaki v vrečkah, v žepih, povsod sam denar, denar zabave, čevapčičev, vina željnih volkov.

Fantje dovolj bo, poberite bone, teči k zapornicam povedat, gremo preštet, napraviti obračun, gremo, gremo, pazite v gneči na denar!

Gasilci stražijo poslopje, kjer preštevamo kup denarja. Več kot trinajst milijonov za vstopnino.

To pomeni šest, sedem tisoč volkov. Brez otrok, seveda. Kristus jih je nahranil s petimi hlebi kruha in dvema ribama, trg jih bo nahranil s tonami mesa, hektli vina, sokov s pesmijo Oprosti mi pape (ta je še ena najboljših), s srečolovom, z žrebanjem vstopnic, z ognjemetom, s pogrevanjem starih, malce obrabljenih šal.

Denar je preštet, z Metodom greva prodajat značke, kmalu zgubiva drug drugega v gužvi.

Punca, po kolk so značke, jaz ti kupu tebe, po kolk s pa ti.

.....

V tem stilu naprej, lep je le ognjemet, dovolj mi je vsega, nesem značke in denar nazaj, sicer pa imam namesto dobička petdeset par izgube.

Eden od gasilcev, ki nas spodaj stražijo, ponudi čik, med volkovi en človek, malo pokramljamo, potem gremo jest. Govori o tem, da se mu ne izplača imeti gozda, ura je osem in deset minut, pravim, na avtobus grem, povejte, da ne bom prodajala vstopnic na plesu. Adijo pravita sodelavec in sodelavka.

Avtobus pride, odpeljem se v Log, odcopetam proti domu.

Zrak je poln petja čričkov, odrešenikov, pozabin na Slake, Kralja, srečolov, tone mesa in hektle vina, od papirčkov pobeljeni trg, ljudje ne vedo, kaj je lepo.

Umila sem se, sprala iz sebe svinjarijo, a glava me boli naprej in ne iz duše ne moreš sprati svinjarije, čeprav jo s kozarcem vode skušaš poplakniti v želodec in po prebavni poti naprej.

Z duše ne splakneš svinjarije in spomin ostane na izpitega pijanega starčka, ki se mu posmehuje tolpa ljudi, ima žensko, ki res ne paše na ljudsko rajanje, žensko, ki pobira kruh iz kant za smeti.

- KAJ BI IZGUBLJALI BESEDE, SAJ ŽE VSI PREVEČ GOVORIJO. PLJUNIMO V ROKE? ZAVIHAJMO ROKAVE IN STORIMO, KAR JE TREBA STORITI.

- PO MOJEM MNENJU ZSMS IZGUBLJA NA VELJAVI. SKOJ JE POMENIL NEPRIMERNO VEČ PRI GRADITVI SOCIALIZMA, KOT PA DANES ZSMS.

RAZGOVOR S TOVARIŠICO MAJDO ŽELJAN

Obiskali smo tovarišico Majdo Željan, bivšo dijakinjo naše šole, in jo vprašali, kakšno je bilo delo mladih na šoli v času njenega šolanja, kakšno je bilo študentsko življenje in kaj meni o zaposlovanju diplomirancev iz naše občine doma, v svojem rojstnem kraju.

Kolikor poznam današnje delo ZSM, ni veliko razlik do takratne ZM, vsaj ne v osnovnih programskih načelih. Razlika je bila morda v tem, da smo bili prva generacija na gimnaziji, kar pomeni, da delo mladinske organizacije ni bilo še utečeno in da je bilo potrebno več napora za posamezne aktivnosti.

Prav tako kakor vsedaj prav vsi niso delali in bili aktivni, vendar nas je delalo precej. Organizirali smo razne akcije, kot je zbiranje naročnikov za Nedeljski dnevnik, da smo s tem tudi lahko zaslužili.

Študentsko življenje ima svoje posebne čare, ki so v samem načinu študentskega življenja. Stanovala sem v študentskem naselju, torej v samem centru študentskega življenja. Čeprav so bile pri meni osebno ostale aktivnosti podrejene študiju, pa si v diskusiji z družbo, s kolegi oblikuješ svoje poglede na svet, na življenje in v tem vidim pozitivne strani rednega študija.

Vživitev v študentsko življenje samo pri mladih, odprtih ljudeh ne predstavlja običajno večjega problema, vendar menim, da moraš imeti pred seboj primaren cilj, osnovno usmeritev, da te vsi nori življenjski tokovi, ne zanesejo na stranske poti. Čeprav velja splošno mnenje, da je študij na višjih in visokih šolah bistveno drugačen od srednješolskega načina, menim, da je tudi pri študiju prvenstvenega pomena redno in sprotno delo.

Kaj menim o zaposlovanju v domači občini? Osebno menim, da pomeni vrnitev v domačo občino odgovorno obnašanje, še posebej do stipenditorja, čeprav pri tem lahko tudi nastopijo objektivni razlogi, ki to onemogočijo.

Na drugi strani pa tudi struktura našega gospodarstva ne omogoča zaposlitve kakršnikoli delavcev.

Iz tega razloga je potrebno usmerjanje in pravilen izbor študija za potrebe naše občine, ker so ljudje največje gibalo razvoja neke sredine.

Veliko naših ljudi, ki se vpišejo na višje in visoke šole,

se ne vrne v občino, poleg tega pa je zanimiv tudi podatek, da se jih 15 z visoko izobrazbo dnevno vozi na delo v občino Nova Gorica.

Mnenje, da boš s tem, ko se vrneš n.pr. v občino Ajdovščina, odmaknjen od kulturnega dogajanja v večjem centru, najbrž nima realne osnove, ker razdalje do večjih središč danes ne predstavljajo nobenega večjega problema več.

Milojka in Blanka

BREZ PARA

(Balada z udarci urc)

Ura je devet
glasba je že utihnila
v sobi je le šepet
treh fantov in doklet
le kaj neki govorijo
kaj me s tem morijo
govorijo o ljubezni
tej največji bolezni
veliko je nas, ki trpimo
srca nas bolijo
a kaj hočemo
vsi bomo morali enkrat umret.

Ura je deset
zdaj nas je le še pet
fant in dekle sta odšla
tja od kjer jih je smrt poklicala
kaj nam pomaga na svetu trpet
če pa nam je usojeno umret.

Ura je že pet
in želim si le umret
ker sem sam
čisto sam.
In čeprav sem že zelo zaspan
vseeno si želim
da ne bi umrl sam.

Prišli bodo.
Zagotovo
V blišču in slavi
Nekega dne
Ko bodo bele strele sekale nebo
Ko se bo zrak topil
Nekje bo umirala porodnica
in nov svet se bo v krčih rodil
Takrat bodo prišli
Zagotovo
Mi pa jih ne bomo prepoznali

Brez volje se v neskončnost spomina
vračajo galebi z juga.
Mlade lastovke jih ne poznajo iz gnezd na drevesih.
Rože venejo na sončnem heliju.
V neonskih cestah potaplajo ladje otroštva.
Vile mi niso dale Prometejeve bakle,
zato me bogovi ljubijo, in pustijo,
da rastem na vrtu pred svetiščem.
Na stari kitari se je pretrgala šesta struna.
Čas je, da odidem.
Kdo si, ki pihaš veter in me kličeš?

Vodopivec Alenka

DOKAZ, DA ŽIVIMC:

mladinska organizacija
šolska skupnost
počitniška zveza
rdeči križ
planinsko društvo
marksistični krožek
krožek OZN
literarni
dramski
filmski
ŠŠD
foto krožek
šahovski

DOKAZ, DA ZNAMO UPORABLJATI ZNANJE:

tekmovanje iz obrambe in zaščite,
iz prometa, kviz SKOJ - ZSMS,
tekmovanje iz angleščine, francosščine,
slovenščine
gibanje znanost mladini - kemija
biologija
slovenščina

Široko je polje, ki ga mora človeško znanje in čutenje preorati. Za to delo mora biti izobraženo in vzgojeno.

In drobec prispevka nudi tudi sodelovanje v marksističnem krožku.

V šolskem letu 1978/79 sta delovala na Gimnaziji "Veno Pilon" dva marksistična krožka. Krožek I. za dijake iz prvega razreda in krožek II za dijake iz tretjega in četrtega razreda.

Na sestankih šolske skupnosti smo se pogovarjali o javnem ocenjevanju. Učenci so z njim v glavnem zadovoljni imeli so le nekaj pripomb. Pri ocenjevanju so sodelovali, ne vsi enako aktivno. Člani šolske skupnosti so imeli nalogo, da redno poročajo v svojih razrednih skupnostih o delu ŠS, vendar se je pokazalo (v anketi, ki jo je izvedel Zavod za šolstvo iz Nove Gorice), da tega niso vsi redno opravljali, če pa so, obveščanje ni bilo dovolj natančno.

V razgovoru o našem bodočem delu smo sklenili, da bodo teme in razgovore poiskali in oblikovali predvsem člani krožka. Odločili smo se tudi za sodelovanje s krožki OZN na drugih srednjih šolah. Zanimajo nas tekoča politična dogajanja. (Kitajska in njeno odpiranje v svet, obisk v ZDA, La inska Amerika, Afrika - dekolonizacija, APARTHEID, položaj na Indokitajskem polotoku, Alžirija, Bližnji vzhod, politični položaj na zahodu). Teme poiščemo v Delu, sobotnih prilogah tega časopisa, reviji za teoretična vprašanja TEORIJA IN PRAKSA, Naših razgledih in posameznih brošurah UNESCA, UNICEF-a in drugje. Avtor referata pripravi kratek povzetek, ki naj bi nas vzpodbudil k razmišljanju o določenem problemu.

DIKTATURA PAVOV

Ljudje bi se morali zbrcati med seboj. Če bi me ti brcnil, bi ti jaz pošteno vrnil. Morali bi se včasih zgristi med seboj, pa ne le z besedami, ampak z zobni. Lasje bi frčali in mrgoleli v zraku. Oči bi izbulili od bolečin, sopli bi v mukah in si pljuvali v obraz.

Pa ne. Naše hrbtenice so mehke, prikljanjamo se drug pred drugim, nasmihamo se in to vse zato, ker se nam ne ljubi govoriti, prepričevati, nasprotovati. Mogoče že nasprotovati, a le toliko časa, dokler nam ne škoduje. Ko pridemo do prepadne točke se prestrašimo, zbojimo se in zagotovo se potrudimo, da ne omahnemo v prepad nasprotovanja, ki nam škoduje.

Ugriznemo se v jezik, pokimamo z glavo, mogoče se še nasmehnemo, ali pa rečemo: "Oprostite, nisva se pravilno razumela". Potrudimo se, da vam dopovemo to, kako vas spoštujemo - vas in vaše prepričanje in se delamo, kako se strinjamo z vami. Misliš si: "Mogoče sem preveč neumen, da vas ne razumem, mogoče je moj razum preplitev, da bi vas razumel?" Si kot cesar, ki hodi nag po mestu, pa verjame, da ga ljudje vidijo oblečenega, ker ga drugače ne smejo videti.

Tudi pavi so slepi, šopirijo se v svojem pisanem perju, njih oči so lokave in žametne, njih krone zmagujejo na lepotnih tekmovanjih. Iz čudovitega perja se zasliši plitva pesem - enolična. In skušajo prepričati slavca, da je njihov izgled in petje boljši od njihovega skromnega perja, kdo pa o pesmi sploh govori..

Zato ne sklanjaj glav pred punk pavi s kravaticami in belimi srajčkami. Prisluhni njihovi prazni pesmi. In zato se stepi z njimi, naj leti perje, saj se krešejo iskre, ihta naj vas pari, brcajte! Ko boste končali v splošnem razdejanju in boste stali goli drug pred drugim. Goli boste enaki med seboj.

Pavi, kje bo tedaj vaše perje - vaš ponos?

Tedaj se bo oglasila pesem.

Milan

LIBERS NOS, DOMINE

Domine, pridi že, bodi že kakršenkoli, naj ti bo ime kakor koli hočeš, samo pridi in nas reši. Ne nasmihaj se nam cinično, ne uživaj v našem trpljenju in stiski. Praviš, da ko si bomo pomagali sami, nam boš pomagal še ti. Domine, domine! Niti potolažiti nas nočeš, niti lažnih upov nam nočeš dati. In ko te prosimo za meglo praznih upov in laži, da si bomo lahko lagali in blodili v krogu, nas ne uslišiš, domine! Postajaš neusmiljen. Kaj boš vendar počel sam, če nas ne maraš več. In kaj naj vendar počnemo sami?

Domine, mi si ne znamo pomagati sami. Vklenjeni smo v fotelje, naše hrbtenice so mehke. V vinu in dimu ni rešitve, romantične ljubezni so umrle z Ofelijo, Julijo in kdo ve še s katero cipo.

Mar nam torej ostaja le še trpljenje, domine? Ti le molčiš, vihaš si bradico in molčiš. Tvoje oči so nepremične, mi iz svoje nizkosti pogledujemo proti tebi, tvojemu pozlačenemu prestolu.

Domine, se ne bojiš naših oči, ki te prebadajo? Zakaj si nam pokradel ideale in smisle in si z njimi okrasil svoj šotor, ko jih vendar ne potrebuješ? Daj nam vsaj psov, ki nas bodo ljubili, daj nam sonc, ki nam bodo svetila in vin, ki nas bodo napajala.

In ko nam boš dal vse to, bomo še bolj žalostni. Torej domine, kaj naj nam daš? Česa naj nas osvobodiš? Vidiš, domine, tega tudi sami ne vemo.

Milan

Veseli so bili,
med njimi tudi ti.
Ti - tvoje oči kot magnet,
črne, lepe.
Ob tvojih očeh so moje zasijale.

Balada - opoj ljubezni
opoj nečesa, česar ni.
Nekdo - nekje,
bitje, ki ga ni.
Krik... tišina...
Smrt!

Hitiš. Za seboj puščaš milje in milje...
tavaš... in iščeš, iščeš belo krsto.
Tema je, ti pa hitiš in ne vidiš ničesar.
Žejna si in piješ slano vodo,
kapljice žalosti, izvir trpljenja.
Bele krste ni! - Usahnil je studenec
slane vode.

Irma

Mirno lahko trdimo, da je bilo sodelovanje ŠŠD z ŠŠD iz drugih občin in JLA eno izmed najbolj plodnih področij. Naše šolsko športno društvo je tesno sodelovalo z ŠŠD iz Novogoriške gimnazije (košarka 2 tekmi), z ŠŠD MERKUR iz Šolskega centra za blagovni promet (košarka 2x, nogomet 2x), z ŠŠD iz Postojnske gimnazije (rokomet) in ŠŠD iz Idrijske gimnazije (košarka). Z ekipami JLA pa smo imeli več tekem v rokometu in košarki.

Naše ŠŠD je bilo organizator obsežnega srednješolskega prvenstva v rokometu, kjer smo dosegli vidne uspehe (dekleta prva, fantje drugi). Udeležili smo se tudi območnega prvenstva v smučanju na Kaninu, kjer smo glede na dane pogoje dosegli soliden uspeh (zlasti dekleta).

Učenci, ali se spomnite, koliko papirja smo zbrali, kako hitro smo se organizirali za pomoč Črni gori, kako aktivni smo bili pri RK?

RAZGOVOR Z MLADIMI NA POKLICNI GRADBENI ŠOLI

Pogovarjali smo se z bodočimi zidarji. Sodelovali so Ljubo s Podnanosa, Damjan s Črnič, Željko in Josip iz Varaždina. Pogovor sva vodili "novinarki" Izvira Nataša in Miriam obe iz rodne Ajdovščine.

Usmerili smo se predvsem na pogovor z Josipom in Željkom, ker se je njuno življenje s prihodom v Ajdovščino spremenilo.

Pa pogledjmo kaj so nam ti mladi fantje povedali.

- Kako ste se odločili za poklic zidarja in zakaj ste prišli ravno v Ajdovščino?

- Poklic zidarja me veseli.

Ko mlad človek končuje osnovno šolo je poln dilem in se težko odloči za poklic. Najprej sem hotel postati monter, nato pa instalater. Na zavodu za zaposlovanje so mi svetovali poklic zidarja. Po odločitvi sem preko zavoda podpisal pogodbo z SGP Primorjem iz Ajdovščine.

- Kako se počutite v tukajšnjem okolju?
- Tu smo se že dobro ustalili. Vendar je veliko oddaljenost od doma in s tem domotožje težko prebroditi.
- Vas jezik moti pri navezovanju stikov z domačini?
- Seveda, nekoliko že. V primerjavi z ostalimi imava z Josipom manj težav, saj je jezik Hrvaškega Zagorja podoben slovenskemu jeziku. Težje se sporazumevajo mladi iz Bosne in Hercegovine, Srbije in drugih delov Hrvatske.
- Se naš odnos človeka do človeka razlikuje od vašega?
- Ne opazimo bistvenih razlik.
- Kaj delate v prostem času?
- Igram kitaro, šah. Obiskujem filmske predstave. Za 8. marec smo pripravili v dijaškem domu recitacije z glasbo in obdarili kuharice in vzgojiteljice.
- Kdo je pobudnik vsega tega?
- Mi učenci sami.
- Hodite v galerijo?
- Ne zanima me likovna umetnost in niti nimamo časa.
- Kako zgleda vaš delovni dan?
- Vstanemo ob 7^h, potem gremo na zajtrk, od 8^h do 11^h imamo učno uro, ob 12^h kosilo, nato pa gremo v šolo. Zvečer moramo biti v domu že pol devetih. Le enkrat na teden si lahko privoščimo, da ostanemo zunaj dalj časa.
- Kakor smo slišali imate v domu tudi mladinsko organizacijo?
- Da vendar do sedaj še ni zaživela. Upam, da bo v bodoče bolj aktivna. Zelo si želimo plesa, da bi se na ta način zbližali z dekletimi.
- Kako se vidva z Damijanom razumeta s sošolci iz drugih republik?
- Do sedaj še ni prišlo do resnejših konfliktov. V razredu smo dobri sošolci, vendar pa se izven šole redko srečujemo. Delo na kmetiji in učenje nama zapolnjuje dan.
- Želimo, da glasilo Izvir ne bi bilo le glasilo gimnazijcev temveč vabimo tudi vas k sodelovanju s prispevki. Prav gotovo se tudi kdo izmed vas zateka k svinčniku in papirju.

- Trenutno ne vem kdo skrivnostno ustvarja. Potrudili se bomo s propagando in povabili sošolce k sodelovanju.

Tako, dragi bralci! sedaj ste na vrsti vi! Zidarji in gimnazijci, želimo si vašega sodelovanja. Prepričani smo, da pisanje ni naloga le uredniškega odbora, temveč vseh nas.

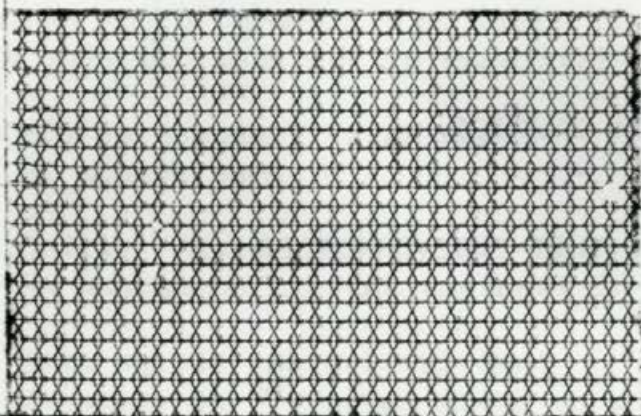
Ali ne bi namesto kritike raje vi sami prispevali k višjem nivoju Izvira. Pričakujemo vaše prispevke in vas toplo pozdravljamo.

SAMOUPRAVLJANJE NI SAMO PRAVICA,
AMPAK TUDI ODGOVORNOST -

SE ČLANI ZSMS ZAVEDAMO TUDI ODGOVORNOSTI?

PREPLETANJE KOMIKE IN TRAGIKE V JEPERSKEM UČITELJU

(komika)

= CRNI HUMOR

(tragika)

GLEDALI SMO NASLEDNJE FILME:

Ko zorijo jagode
Anne Hall
Mož , ki je prišel na zemljo
Rdeče klasje
Oče gospodar
Praznovanje pomladi
Kačje jajce
Efigenija
Bravo Maestro
Dekle za slovo
Julija
Strah

GLEDALI BOMO:

Okupacija v 26 slikah
Ogledalo
Mali, mali človek
Equus
Sence vročega poletja
Trpljenje mladega Wertherja
Jesenska sonata
Kronika nekega zločina
Posebna vzgoja
Izjemen dan
Tišina, smejmo se
Skupinski portret z gospo
Bobby Deerfield
Konja streljajo, mar ne?
Ameriška noč
Vojna in mir

IZ VSEH VETROV (TUDI ČREVESNIH)

Slovenščina v javni rabi
cimer fraj - fraulen fraj

OSEBNOIZPOVEDNA (ENA)

ta svet ni najboljši
ta svet ima nekaj napak
ta svet ima mnogo napak
ta svet res ni brez napak

ko ga bom drugič delal
bom napravil boljšega

OSEBNOIZPOVEDNA (DVA)
VARIACIJA NA LJUDSKI MOZEG

brez muje se še čevlji ne obuje
toda le bedak si jih sczuje

LJUBEZEN BO REŠILA SVET

Saj bi se ubil
toda jaz ljubim živali

MONOGOVOR

(IZVIROVA SPECIALNA TEHNIKA VAM OMOGOČA POSLUŠANJE
TUDI STEREO)

premišlja
premišljuje
razmišlja
razmišljuje
odmišlja
odmišljuje
zaspi blagor pravičnim

RECITIRALI SMO:

na šolskih proslavah,
v Batujah,
v Pilonovi galeriji
(z našim pevskim zborom)
za rekrute
v kasarnah
na proslavah z vojsko
na armadnem prvenstvu
na Naši besedi
za Nanos
na Nanosu
za Obrtno gradbeno podjetje
za Primorje
za Lipo
za KS Otlica
v Črničah
v Podnanosu
na kvizih
in za lastno zabavo.

IZVIROVI spomini preteklosti za prihodnost

.....

(Na pike vpišite vaš priljubljen verz,
kar vam bo v prelep spomin na šolajoča se leta.)

I Z V I R

GLASILO ŠOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

1978/79 - št. 4

UREVNIŠKI ODBOR:

Pavlica Nataša
Šelj Milan
Trampuž Mirjam
Stibilj Tea
Černigoj Ksenija
Mihelj Milojka
Marc Gašper

SODELAVCI:

Premrl Silvana
Raspor Blanka
Mihelj Milojka
Stibilj Tea
3lo
Černigoj Ksenija
villon (R.B.)
Vodopivec Alenka
Šelj Milan
Sartori Irma
Pavlica Nataša
Trampuž Mirjam
Bačić Domogoj
Marc Gašper

MENTORICA:

Ivana prof. SLAMIČ

PACKED

IN

JUGOSLAVIA

